

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

GRETA ZULONAITĖ

II kurso studentė

**MOTERYS ISIS KALIFATE: MUSULMONIŲ VAIDMENS
KONSTRAVIMAS PROPAGANDINIUOSE ŽURNALUOSE
DABIQ IR RUMIYAH**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė: dr. Ieva Giedraitytė

Vilnius, 2022

Magistro darbo vadovės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

Bibliografinis aprašas

Zulonaitė G. Moterys ISIS kalifate: musulmonių vaidmens konstravimas propagandiniuose žurnaluose Dabiq ir Rumiyaḥ: Tarptautinių santykių ir diplomatijos specialybės magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovė dr. Ieva Giedraitytė. – V., 2022, – 57 psl.

Reikšminiai žodžiai: moteris, ISIS, kalifatas, musulmonė, terorizmas, propaganda, strateginis naratyvas.

Šiame darbe nagrinėjamas teroristinės organizacijos ISIS konstruojamas naratyvas apie moters vaidmenį propagandiniuose žurnaluose Dabiq ir Rumiyaḥ. Sustiprėjus ISIS, išaugus savižudžių sprogdintojų, Vakaruose gyvenančių moterų, kurios prisijungė prie „Islamo valstybės“, skaičiui, egzistuojančioje literatūroje gausėjo tyrimų, kuriais bandyta aiškintis, kodėl moterys migruoja į teroristinės organizacijos teritoriją bei koks jų vaidmuo kalifate – tradicinis – kaip mamos, žmonos ir namų šeimininkės ar aktyvus. Nevienareikšmiškai literatūroje suvokiamas moterų vaidmuo skatina kelti klausimą, kaip pati teroristinė organizacija suvokia, kokia yra moters vieta kalifate bei kaip du prieštaringi įvaizdžiai – aktyvios ir pasyvios – veikėjos, dera su ISIS propaguojama patriarchaline struktūra.

ISIS konstruojamas naratyvas atskleidžiamas pasitelkiant Miskimmon et al. strateginio naratyvo teoriją. Ši teorija padeda pamatyti platesnį kontekstą, kuriame veikia moterys, o trys skirtingi teorijoje apibrėžti naratyvų lygmenys (tarptautinės sistemos, tapatybės ir klausimų/problemos), parodo, kaip veikia ISIS pasaulis ir kokią reikšmę turi jame esančios moterys. Teroristinės organizacijos konstruojamas naratyvas analizuojamas remiantis ISIS žurnalais Dabiq ir Rumiyaḥ. Kokybinė žurnalų turinio analizė padeda suvokti, koki strateginį naratyvą apie moteris ir jų rolę kuria ISIS, siekdama į savo gretas pritraukti daugiau moterų.

Žodynas

Al-wala' wal baraa' – mylėti tikinčiuosius ir būti jiems ištikimu ir nekęsti netikinčiųjų bei jų tikėjimo, išsižadėti jų.

Dārul-Islām – žemė, kurioje galioja tikinčiųjų musulmonų įstatymai.

Dārul-kufr – žemė, kurioje galioja netikinčiųjų įstatymai.

Dhul-Hijjah – dvyliktas ir paskutinis mėnuo islamo kalendoriuje.

Du'a – malda. Ja prisimenamas Dievas, į jį kreipiamasi.

Dunyā – islamo terminologijoje reiškia šį pasaulį ir jo žemiškus rūpesčius bei turtą kaip priešprieša dvasiniam pasauliui arba pomirtiniam gyvenimui.

Fasiqin – arabiškas terminas, apibrėžiantis asmenį, kuris pažeidžia islamo teisę.

Fitnah – išbandymas, kančia ar nelaimė.

Fitrah – tyrumo ir nekaltumo būseną, kurioje, musulmonų nuomone, gimsta visi žmonės.

Gharqad medis – medis, augantis Palestinos ir Izraelio regionuose. Istoriskai šis medis simbolizuoja vietą, kur žydai slepiasi nuo musulmonų persekiojimo.

Hadisai – Mahometo pamokymai, pamokslai ir pasakojimai apie jį.

Halal ir haram – tai, kas islame leidžiama ir tai, kas religijoje draudžiama.

Hijrah – islamo terminas, reiškiantis migraciją. Istoriskai šis terminas reiškia pranašo Mahometo kelionę iš Mekos į Mediną. Kai 2014 m. ISIS paskelbė apie kalifato sukūrimą, teroristinė organizacija paragino musulmonus migruoti į jos kontroliuojamus regionus.

Ihdād – gedėjimo laikotarpis, kurio moteris turi laikytis po vyro mirties arba skyrybų ir kurio metu ji negali ištekėti už kito vyro.

Inshā'allah – įvykis, kuris įvyks ateityje. Tiesioginė reikšmė yra „jei Dievas panorės, tai įvyks“.

Jannah – dangų arba rojų apibūdinanti sąvoka, kur geri ir ištikimi musulmonai pateks po Paskutiniojo teismo dienos.

Jumu'ah – penktadienio malda, kurią musulmonai atlieka kiekvieną penktadienį po vidurdienio vietoj Zuhr (vidurdienio) maldos.

Kāfir – netikintysis.

Khilāfah – kalifatas.

Kuffār – netikintieji.

Kufr – netikintysis.

Mujāhid – musulmonai, kovojantys dėl tikėjimo ar musulmonų bendruomenės.

Sahwāt – sirai arba irakiečiai, kurie bendradarbiavo su JAV vadovaujama koalicija.

Shahādah – tai arabiškas terminas, kuriuo išpažįstamas tikėjimas į vieną Dievą (Alachą) ir jo pasiuntinį. Tai švenčiausias islamo pareiškimas.

Shahīd – kankinys.

Shaytān – demonas islamo tikėjime.

Ummah – tikinčių musulmonų bendruomenė.

Turinys

Įvadas.....	7
1. Teorinė dalis	13
1.1. Minkštoji galia ir strateginis naratyvas	13
1.2. Strateginio naratyvo teorija ISIS tematika	16
2. Metodologija.....	18
2.1. Operacionalizacija pagal tris strateginio naratyvo teorijos lygmenis.....	19
3. Moterys ISIS kalifate: propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya analizė	20
3.1. Tarptautinės sistemos lygmuo.....	20
Islamas – vienintelė teisinga religija ir laimėtojas prieš blogį	20
Priešas – netikintysis, sąjungininkas – ISIS pasekėjas.....	23
Iškrypę Vakarai ir islamas kaip išeitis.....	25
Moteris kaip auka už kurią reikia keršyti	27
Tarptautinės sistemos lygmens naratyvo apibendrinimas	28
3.2. Tapatybės lygmuo	29
Vyro ginklas – automatas, moters – žinios ir geras elgesys	29
Gera musulmonė – atitinkanti sektinus pavyzdžius	31
Moterų džihadas: džihadistų gimdytoja, ugdytoja ir vyro palaikytoja.....	33
Moterų vertybės – žemiškųjų gėrybių atsisakymas ir kantrybė laukiant grįžtančio vyro	36
Tapatybės lygmens naratyvo apibendrinimas	37
3.3. Klausimų/problemos lygmuo	38
„Kaip būti musulmone“: praktiniai ISIS patarimai	38
Klausimų/problemos lygmens naratyvo apibendrinimas	41
3.4. Empirinės dalies apibendrinimas	42
3.5. Mūsų sesėms: džihadas be kovos	44
3.6. Tyrimo išvados.....	47
Išvados	48
Literatūros sąrašas	51
Propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya straipsniai	54
Rezumė anglų kalba	56

Ivadas

Moterų įsitraukimas į teroristinių organizacijų veiklą nėra naujas fenomenas – moterų smurto ištakos siekia Biblijos laikus.¹ Tačiau būtent ISIS iškilimas sąlygojo platesnių diskusijų apie moters dalyvavimą terorizme atsiradimą, tyrimų apie tokių veiklų dažnį, svarbą, unikalumą ir reikšmę.²

Vis dėlto moters rolė, net ir esant akivaizdiems priešingą tendenciją įrodantiems teiginiams, neretai linksnuojama kaip pasyvi, o moteris suvokiama kaip aktyvaus vaidmens neužimanti ir dalyvaujanti terorizme dėl asmeninių, bet ne ideologinių priežasčių. Konsensuso trūksta ir tarp feminizmo tyrinėtojų – sociologijos dėstytoja Belinda Morrissey³ kritikuoja, kad smurtinius veiksmus atliekančios moterys vaizduojamos kaip neracionalios, o, pavyzdžiui, teisės profesorė Linda Kelly⁴ kaip grėsmę feminizmui mato patį moterų smurtavimą.

Sustiprėjus ISIS, klausimas, kodėl moterys prisijungia prie teroristinių organizacijų, pradėtas kelti dar aktyviau. Egzistuojantys įrodymai apie moterų moralės policiją al-Khansaa sukūrimą ISIS, teroristinei organizacijai priklausančias moteris, kurios vykdo savižudžių sprogdintojų misijas, aktyviai virtualioje erdvėje verbuoja, indoktrinoja kitas moteris, patvirtina, kad moterys nebeatlieka vien tik tradicinių vaidmenų. Kita vertus, teroristinėje organizacijoje išsiskynusi patriarchalinė sistema, kur esmine moters atsakomybe laikomas buvimas gera žmona ir mama, išlieka. Apie tokias moterims priskiriamas roles kalba ir 2015 m. teroristinės organizacijos publikuotas manifestas moterims, kuriame ryškus ISIS maskulinizmas ir moters vaidmens suvokimas per vyro prizmę.⁵

Moters kaip aktyvios veikėjos ir moters kaip vyro palaikytojos, ateities džihado kartos ugdytojos įvaizdžiai prieštaringi. Nevienareikšmiškai akademinėje literatūroje vertinamas moterų dalyvavimas ISIS teroristinėje organizacijoje, aktyvesnis veikimas teroristiniuose išpuoliuose, o kartu ir tradicinių jų vaidmenų akcentavimas kelia probleminį klausimą, kaip pati ISIS organizacija suvokia, koks yra moters vaidmuo kalifate ir kaip moterų kaip aktyvių veikėjų įvaizdis dera su organizacijos propaguojama patriarchaline struktūra, kurioje musulmonių vaidmuo apsiriboja buvimu paklusnia žmona, gera mama ir namų šeimininke.

---

¹ Laura Sjoberg, Caron E. Gentry, „Reduced to Bad Sex: Narratives of Violent Women from the Bible to the War on Terror“ *International Relations* 22, No. 1 (2008): 5–23.

² Laura Sjoberg, Caron E. Gentry, *Women, Gender, and Terrorism* (Georgia: University of Georgia Press, 2011).

³ Belinda Morrissey, *When Women Kill: Questions of Agency and Subjectivity* (New York: Routledge, 2003), 102.

⁴ Linda Kelly, „Disabusing the Definition of Domestic Violence: How Women Batter Men and the Role of the Feminist State“ *Florida State University Law Review* 30, No. 4 (2003): 791-855.

⁵ Mah-Rukh Ali, „ISIS and propaganda: How ISIS exploits women“, Reuters Institute for the Study of Journalism, žiūrėta 2022 m. gegužės 13 d.,

<https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/research/files/Isis%2520and%2520Propaganda-%2520How%2520Isis%2520Exploits%2520Women.pdf>.

Šiuo metu egzistuojančioje literatūroje dauguma tyrimų, susijusių su moters vaidmeniu ISIS teroristinėje organizacijoje, apsiriboja teroristinės organizacijos publikuojamos propagandos analize⁶, akademinų antrinių šaltinių, žiniasklaidos tekstų nagrinėjimu⁷, interviu su ISIS moterimis⁸, tačiau nepateikia platesnio konteksto, pavyzdžiui, nepaaiškina, kokia moters vieta ISIS konstruojamoje tarptautinėje sistemoje ir apsiriboja role nacionaliniu mastu, kreipiant dėmesį į vertybes, požiūrį ir istoriją. Siekiant suprasti platesnį kontekstą, kuriame veikia ISIS moterys, šiame darbe pasitelkiama Miskimmon et al. strateginio naratyvo teorija.⁹ Trys skirtingi teorijoje apibrėžti naratyvų lygmenys (tarptautinės sistemos, tapatybės ir klausimų/problemos) padės išsiaiškinti, ne tik, kaip, anot ISIS, veikia pasaulis, bet ir tai, kokią vietą jų suvokiamame pasaulyje užima moteris. Kadangi ISIS savo ideologiją skleidžia bei potencialius džihadistus indoktrinuoja naudodamasi socialiniais tinklais, į Vakarų visuomenę nukreiptais propagandiniais žurnalais, bus atliekama dviejų ISIS žurnalų Dabiq ir Rumiya analizė. Propagandinių žurnalų analizė padės atskleisti ISIS konstruojamą strateginį naratyvą apie moteris ir jų vaidmenį „Islamo valstybėje“, kuri teroristinė organizacija naudoja siekdama pritraukti daugiau moterų.

---

⁶ Andrea Sjøberg Aasgaard, „Migrants, Housewives, Warriors or Sex Slaves: AQ’s and the Islamic State’s Perspectives on Women“ *Connections* 16, No. 1 (2017): 99–112.

⁷ Amanda N. Spencer, „The Hidden Face of Terrorism: An Analysis of the Women in Islamic State“ *Journal of Strategic Security* 9, No. 3 (2016): 74–98.

⁸ Hamoon Khelghat-Doost, „Women of the Caliphate: The Mechanism for Women’s Incorporation into the Islamic State (IS)“ *Terrorism Research Institute* 11, No. 1 (2017): 17–25.

⁹ Alister Miskimmon, Ben O’Loughlin, Laura Roselle, „Strategic narrative: A new means to understand soft power“ *Media, War & Conflict* 7, No. 1 (2014): 70–84.

Literatūros apžvalga

Moters, lyties ir terorizmo santykio analizei skiriama vis daugiau erdvės akademiniam lauke ir globalioje politikoje, tačiau tradiciškai teiginys, kad moterys gali būti teroristėmis ar naudoti smurtą, suvokiamas prieštaringai. Akademinuose darbuose dauguma sąvokų apie tai, ką reiškia būti moterimi, pabrėžia taiką, rūpestį, priklausomybę, bet ne smurtą. Net ir pastaraisiais metais, kai kalbama apie vis didesnį moterų įsitraukimą į veiklas, kurios tradiciškai suprantamos kaip priklausančios vyrų pasauliui, moterys vis dar išlieka nepakankamai reprezentuojamos politinėse ir ekonominėse galios struktūrose. Taigi, net ir išaugus moterų įtraukčiai, gavus balsavimo teisę ir daugiau laisvių darbo srityje, politinė ir ekonominė struktūros netapo lyčiai neutraliomis.¹⁰

Išaugus skaičiui moterų, prisijungiančių prie teroristinių organizacijų, pradėta kalbėti ne tik apie lyčių stereotipus karo, konflikto srityse, bet ir priežastis dėl kurių moterys tampa veikėjomis terorizme. Kriminologijos profesorė Cyndi Banks pažymi, kad po rugsėjo 11-osios įvykių akademiniam lauke imta dažniau kalbėti apie moterų motyvaciją prisijungti prie terorizmo aktų.¹¹

Vis dėlto moterų dalyvavimas terorizme akademiniam pasaulyje, žiniasklaidoje apibrėžiamas per lytį, kur moteris – netipinė dalyvė, motyvuota asmeniškai, tačiau aktyvios rolės neužimanti.¹² Tarptautinių santykių tyrėja Mia Bloom knygoje „Bombshell: Women and Terrorism“, konstatavo, kad literatūroje vyrauja moters kaip teroro, vyrų aukos įvaizdis.¹³ Taigi, dažnai teigiama, kad moters motyvacija apsiriboja asmeninėmis, o ne ideologinėmis priežastimis. Tačiau, kaip pastebima, empirinių duomenų sudarytoms prielaidoms įrodyti vis dar stinga ir dėl skurdžios prieigos, ir dėl saugumo.¹⁴

Iškilus teroristinei organizacijai ISIS bei ženkliai išaugus skaičiui moterų, dalyvaujančių terorizmo aktuose (skaičiuojama, kad prie ISIS prisijungė maždaug 20-31,5 tūkst. jaunų musulmonių¹⁵), daugėjo mastas tyrimų, kuriuose bandoma suprasti, kodėl tradiciškai kaip patriarchalinės sistemos auka suvokiama moteris tampa teroristinės organizacijos dalimi.¹⁶

Dauguma tyrimų, susijusių su ISIS teroristine organizacija, jos narėmis, bando apibrėžti grupuotėje veikiančių moterų vaidmenis. Pavyzdžiui, literatūroje itin akcentuojamos tradicinės moterų rolės kaip

---

¹⁰ Sjoberg, Gentry, *Women, Gender, and Terrorism*, 3.

¹¹ Cyndi Banks, „Introduction: Women, Gender, and Terrorism: Gendering Terrorism“ *Women & Criminal Justice* 29, No. 4-5 (2019): 181-187.

¹² Caron E. Gentry, Laura Sjoberg, „Female terrorism and militancy“, kn. *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*, sud. Richard Jackson (Abingdon: Routledge, 2016), 145.

¹³ Mia Bloom, *Bombshell: Women and Terrorism* (University of Pennsylvania Press, 2011), 233.

¹⁴ Mia Bloom, *Bombshell: Women and Terrorism* (University of Pennsylvania Press, 2011), 234.

¹⁵ Rafia Zakaria, „Women and Islamic Militancy“, *Dissent*, žiūrėta 2022 m. gegužės 13 d.,

<https://www.dissentmagazine.org/article/why-women-choose-isis-islamic-militancy>, cituota iš Chatterjee Debangana, „Gendering ISIS and mapping the role of women“ *Contemporary Review of the Middle East* 3, No. 2 (2016): 201-218.

¹⁶ Joseph Makanda, „The Jihad Feminist Dynamics of Terrorism and Subordination of Women in the ISIS“ *Multidisciplinary Journal of Gender Studies*, 8, No. 2 (2019): 135-159.

mamos¹⁷, žmonos¹⁸, namų šeimininkės, tačiau taip pat pabrėžiamas moters vaidmens kitimas iš pasyvios į aktyvią veikėją organizacijoje, todėl akademinuose darbuose išskiriamas jų kaip džihado propaguotojų, verbuotojų, kovotojų¹⁹, savižudžių sprogdintojų vaidmuo. Vis dėlto pagrindiniu šį teiginį pagrindžiančiu argumentu analizuotuose darbuose linksniuojamas al-Khansaa brigados – moterų policijos, žiauriai baudžiančios taisyklių kalifate nesilaikančias moteris – egzistavimo faktas.²⁰ Nors tai, kad ši brigada gyvavo ISIS teroristinėje organizacijoje dažnai bandoma pateikti kaip aktyvesnio moterų vaidmens įrodymą, ISIS ideologinėje literatūroje šis moterų policijos vienetas apskritai nėra minimas.²¹ Akademikai apie besikeičiantį moters vaidmenį organizacijoje sprendžia ir iš ISIS publikuojamų nuotraukų, kurios dažniausiai skirtos moterims iš Vakarų pritraukti. Pavyzdžiui, socialinėse medijose ISIS gyvavimo laikotarpiu publikuotos moterų nuotraukos su Kalašnikovo automatais rankose, tačiau jos neatspindi realybės ir klaidina. Kriminologė Laura Huey, tirdama socialinėje žiniasklaidoje randamas tokio pobūdžio iliustracijas, konstatavo, kad oficialioje grupuotės spaudoje – Dabiq propagandiniame žurnale – moterų balsai yra ignoruojami, o tais atvejais, kai moterims platforma buvo suteikta, jų mintys ir žodžiai visiškai atitiko grupės ideologiją.²²

Skirtingi duomenys rodo, kad maždaug 10 proc. Vakarų gyventojų, kurie keliauja į kalifatą, sudaro moterys.²³ Todėl dalis su ISIS moterimis susijusių akademinių straipsnių aiškinosi, kas motyvuoja vakarietes pasirinkti teroristinės organizacijos siūlomą gyvenimo būdą.

Pagrindinėmis priežastimis įvardijamas noras atlikti religinę pareigą, padėti sukurti kalifatą. Be to, kai kurios moterys galimybę tapti ISIS dalimi matė kaip dalyvavimą humanitarinėje misijoje, palengvinant Sirijos gyventojų padėtį.²⁴ Kiti motyvai apima moterų patiriamą susvetimėjimą Vakaruose²⁵, nepasitenkinimą gyvenimu, paauglišką maištą, alternatyvų ieškojimą. Lyties ir terorizmo tyrinėtojos Laura Sjoberg ir Caron E. Gentry akcentuoja, kad kalbant apie moterų įsitraukimo į terorizmą motyvaciją, dažnai daromos stereotipinės prielaidos esą moterys yra labiau taikios, mažiau politiškos ir atrodo labiau pažeidžiamos verbuotojams. Akademikų įsitikinimu, moterys, kaip ir vyrai, prie ISIS

---

¹⁷ Spencer, „The Hidden Face of Terrorism“, 82.

¹⁸ Ali, „ISIS and propaganda“, 13.

¹⁹ Khelghat-Doost, „Women of the Islamic State“, 22.

²⁰ Lydia Khalil, „Behind the Veil: Women in Jihad after the Caliphate“, Lowy Institute for International Policy, žiūrėta 2022 m. gegužės 13 d., <https://www.lowyinstitute.org/publications/behind-veil-women-jihad-after-caliphate>.

²¹ Aasgaard, „Migrants, Housewives, Warriors or Sex Slaves“, 106.

²² Laura Huey, „No sandwiches here: Representations of women in Dabiq and Inspire Magazines“, Canadian Network for Research on Terrorism, Security, and Society, žiūrėta 2022 m. gegužės 13 d., http://www.tsas.ca/wp-content/uploads/2018/03/TSASWP15-04_Huey.pdf.

²³ Aasgaard, 103.

²⁴ Anita Perešin, „Fatal Attraction: Western Muslimas and ISIS“ *Perspectives on Terrorism* 9, No. 3 (2015): 21–38.

²⁵ Anne Speckhard, Molly Ellenberg, „ISIS and the Allure of Traditional Gender Roles“ *Women & Criminal Justice* (2021): 1-22.

prisijungia dėl įvairių priežasčių, įtraukiant religinę ideologiją, antivakarietiškas nuotaikas, nepasitenkinimą politinėmis ir ekonominėmis sąlygomis, norą pabėgti nuo socialinių ar ekonominių sunkumų, kuriuos patiria bendruomenėje.²⁶

Tuo metu politikos mokslų profesorius Hamoon Khelghat-Doost, bandydamas suvokti, kaip griežtas ultrakonservatyvus musulmoniškas pasakojimas apie moteris koreliuoja su dideliu moterų įsitraukimu į organizaciją, akcentuoja, kad ISIS daugelį moterų pritraukė į valstybės aparatą naudodama lyčių segregaciją kaip socialinės inžinerijos priemonę. Tai reiškia, kad beveik kiekvienoje egzistuojančioje ISIS institucijoje veikia išskirtinai tik moterų skyriai, kuriems vadovauja moterys. Tokiu būdu moterys sėkmingai įtraukiamos į islamo visuomenės viziją.²⁷

Tiek tyrimai apie moterų vaidmenį ISIS, tiek tokie, kurie aiškinasi, kodėl moterys prisijungia prie šios organizacijos, remiasi jau egzistuojančia literatūra, ISIS propagandos šaltiniais – žiniasklaida, socialinė medija, Dabiq, Rumiya žurnalais, 2015 m. al-Khansaa brigados publikuotu manifestu moterims. Kiek rečiau akademinuose šaltiniuose aptinkamas metodas – interviu, lyginamoji analizė. (pavyzdžiui, ISIS veikiančios moterys lyginamos su „Tamil Elamo išlaisvinimo tigras“ tarp kurių buvo daug aktyvių kovotojų moterų²⁸).

Vis dėlto didžioji dalis rastų akademinų darbų apsiriboja siaura moters vaidmens ISIS teroristinėje organizacijoje analize, gilinas tik į moters tapatybę. Daugumoje jų moters tapatybė – jos vaidmuo ir vieta organizacijoje apibrėžiami selektyviai, išnagrinėjus pakankamai mažą kiekį arba ISIS skleidžiamos propagandos, arba remiasi jau egzistuojančia literatūra, žiniasklaidos straipsniais, kuriuose tiesiogiai kalbintos apie ISIS prisijungusias moterys.

Be to, daugumos tyrimų tikslas – apibrėžti moters vaidmenį ISIS teroristinėje organizacijoje, tačiau akademinuose darbuose trūksta tyrimų, kurie paaiškintų pabrėžiamų moters vaidmenų svarbą ISIS kaip organizacijai, siekiančiai politinių tikslų. Kitaip tariant, egzistuojančioje literatūroje trūksta išsamaus tyrimo, kuris parodytų, kaip ISIS konstruojami naratyvai apie moteris yra naudojami organizacijos politiniams tikslams pasiekti bei kaip, priklausomai nuo konteksto, keičiasi ir naratyvai.

Tyrimo tikslas ir uždaviniai

Šiame magistriniame darbe siekiama išsiaiškinti, kokį strateginį naratyvą apie moterį ir jos vaidmenį islame konstruoja ISIS teroristinė organizacija propagandiniuose žurnaluose Dabiq ir Rumiya, siekdama į savo gretas pritraukti daugiau moterų.

---

²⁶ Laura Sjoberg, Caron E. Gentry, „It’s Complicated: Looking Closely at Women in Violent Extremism“ *Georgetown Journal of International Affairs* 17, No. 2 (2016): 23–30.

²⁷ Khelghat-Doost, 23-24.

²⁸ Debangana, „Gendering ISIS and mapping the role of women“, 212-214.

Uždaviniai:

1. Parodyti, kaip strateginio naratyvo teorija gali padėti analizuoti moterų radikalizacijos ir įsitraukimo į teroristinius tinklus problematiką.
2. Operacionalizuoti trijų skirtingų lygmenų (tarptautinės sistemos, tapatybės ir klausimų/problemos) naratyvų analizę ir aprašyti tyrimo metodologiją.
3. Atlikti kokybinį tyrimą – pagal išskirtus naratyvus, išanalizuoti propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya turinį ir išsiaiškinti, kaip juose reprezentuojama moteris.
4. Remiantis ISIS žurnalais Dabiq ir Rumiya, suformuluoti visus strateginio naratyvo teorijos lygmenis apimančią naratyvą, apibendrinti šios teorijos aktualumą tyrimui.

Tyrimo dizainas. Siekiant apibrėžti strateginį naratyvą apie moterį ir jos vaidmenį, kurį konstruoja ISIS teroristinė organizacija, pirmojoje magistrinio darbo dalyje pristatoma strateginio naratyvo teorija. Remiantis ja, pagal tyrimo tikslą, perkuriami Miskimmon et al.²⁹ iškelti trijų skirtingų lygmenų klausimai. Atsakymų į klausimus ieškoma propagandiniuose žurnaluose Dabiq ir Rumiya. Žurnalo Dabiq nagrinėjamas laikotarpis apima 2014-2016 m., o Rumiya – 2016-2017 m. Šių laikotarpių pasirinkimas sąlygotas ribotos prieigos prie ISIS propagandos internetiniuose šaltiniuose. Galiausiai, atlikus kokybinę turinio analizę pagal tris lygmenis, apibrėžiamas ISIS konstruojamas naratyvas apie moteris.

Darbo naujumas. Šiame darbe, siekiant atskleisti ISIS konstruojamą naratyvą apie moteris, naudojama strateginio naratyvo teorija, kuri yra nauja ir akademinuose darbuose naudojama analizuojant valstybes ir tik kiek rečiau – nevalstybinius veikėjus. Taigi, ši teorija pritaikoma naujame lauke moterų radikalizacijai tirti. Be to, kokybinė propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya turinio analizė atskleidė, kad moters vaidmuo ISIS teroristinėje organizacijoje yra tradicinis, tačiau ne pasyvus ir padedantis pasiekti „Islamo valstybei“ svarbių strateginių tikslų.

Darbo struktūra. Darbą sudaro trys skyriai, suskirstyti į poskyrius. Pirmajame skyriuje apibrėžiama minkštosios galios bei strateginio naratyvo koncepcijos. Antrajame skyriuje operacionalizuojama trijų skirtingų lygmenų (pagal strateginio naratyvo teoriją) naratyvų analizė, aprašoma tyrimo metodologija. Trečiąjį skyrių sudaro propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya kokybinė turinio analizė bei suformuluotas visus strateginio naratyvo teorijos lygmenis apimantis naratyvas.

---

²⁹ Miskimmon, O'Loughlin, Roselle, „Strategic narrative“, 76.

1. Teorinė dalis

1.1 Minkštoji galia ir strateginis naratyvas

1990-aisiais, pasibaigus Šaltajam karui ir suirus dvipolei tarptautinių santykių sistemai, politikos mokslininkas Josephas Nye ėmė kvestionuoti tuo metu vyravusius įtakos darymo būdus ir paragino ieškoti naujų. Mąstydamas apie įrankius, kurie padeda išlaikyti valstybės įtaką tarptautinėje erdvėje, jis išvystė minkštosios galios sąvoką. Kitaip nei kietoji galia, kuri paremta kariniais ir ekonominiais ištekliais, minkštoji akcentuoja gebėjimą įtikinti pasitelkiant kultūrą, vertybes, ideologiją ir strategiją.³⁰

Tokios galios panaudojimas, pasak J. Nye, valstybei padeda pasiekti norimų rezultatų tarptautinėje politikoje, todėl minkštąją galią, kuri yra mažiau prievartinė ir materiali, jis laiko ne mažiau svarbia už kietąją. Valstybė, kuri sugeba pasiekti, kad jos galia būtų legitimi kitų akyse, susidurs su mažiau pasipriešinimo iš valstybių, o jei jos kultūra ir ideologija bus suvokiama kaip patraukli, šalis įgis pasekėjų. Mąstydamas apie minkštąją galią, jis taip pat pabrėžė konsensuso svarbą. Jeigu žmonės tiki, kad tam tikras klausimas yra svarbus, sunku legitimizuoti veiksmus, kurie suvokiami kaip neatitinkantys konsensuso.³¹

Kadangi tarptautiniai santykiai, J. Nye akimis, dabar tapo apie tai „kieno istorija laimės“, pabrėžiama populiarių komunikacijos priemonių svarba – būtent jos padeda skleisti idėjas ir daryti įtaką kitų žmonių pasirinkimui,³² akcentuojamas naratyvų vaidmuo tarptautiniuose santykiuose.³³

Naratyvo analizė tampa vis svarbesnė mokslininkams iš įvairių sričių, apie „naratyvo posūkį“ kalbama tarptautinių santykių ir socialinių mokslų laukuose.³⁴ Naratyvai yra reikšmingi komunikacijos procesui, gali būti įvardijami kaip galios šaltinis, charakterizuojantis bet kurią valstybę pasaulyje ir tai, kaip pasaulis veikia.³⁵ Naratyvai, kaip pademonstravo profesorės Janice Bially Mattern darbas³⁶, taip pat suvokiami kaip turintys galią priversti kitus vykdyti galingųjų valstybių valią tarptautiniuose santykiuose.

---

³⁰ Joseph S. Nye, „Think again: Soft power“, *Foreign Policy*, žiūrėta 2022 m. kovo 19 d., http://www.foreignpolicy.com/articles/2006/02/22/think_again_soft_power

³¹ Nye, „Think again: Soft power“.

³² Joseph S. Nye, „Soft Power“ *Foreign Policy*, No. 80 (1990): 153–71.

³³ Joseph S. Nye, *The Power to Lead: Soft, Hard and Smart* (New York: Oxford University Press, 2008b) ir Joseph S. Nye, *The Future of Power* (New York: Public Affairs, 2011) cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, „Strategic narrative“, 71.

³⁴ Geoffrey Roberts, „History, Theory and the Narrative Turn in IR“ *Review of International Studies* 32, No. 4 (2006): 703–14, Corinne Squire et al., *What is Narrative Research?* (London: Bloomsbury, 2015), cituota iš Alister Miskimmon, Ben O’Loughlin, Laura Roselle, sud., *Forging the World: Strategic Narratives and International Relations* (University of Michigan Press, 2017), 5.

³⁵ Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, „Strategic narrative“, 74.

³⁶ Janice Bially Mattern, *Ordering International Politics: Identity, Crisis and Representational Force* (New York: Routledge, 2015), cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 5.

Istoriko Hayden White teigimu, naratyvai svarbūs, nes formuoja mūsų supratimą apie praeitį ir dabartį. Tuo metu Miskimmon et al. pabrėžė, kad naratyvai kuria realybę, nes apie įvykius kalbantis pasakotojas nėra tik pasakojimo autorius, jis – įvykio apie kurį kalba konstruotojas, kūrėjas.³⁷

Naratyvo analizė reikšmingą dėmesį kreipia į politinius veikėjus. Pavyzdžiui, dėstytojos Michelle Bentley darbas parodė kaip veikėjai, pasitelkdami naratyvus, kurie atitinka jų politinius tikslus, siekia formuoti mūsų suvokimą apie grėsmes tarptautiniuose santykiuose,³⁸ o tarptautinių santykių profesorius Jackas Snyderis pademonstravo naratyvų įtaką bandant legitimizuoti politinių veikėjų politinę viziją.³⁹

Šio pobūdžio analizė padeda paaiškinti, kaip politiniai veikėjai sudaro susitarimus ir dorojasi su tarptautinių derybų kompleksiskumu.⁴⁰ Naratyvo analizės svarba akcentuojama ir viešosios diplomatijos mokslininkų, kurie pabrėžia naratyvo reikšmę valstybių strategijose, kai siekiama daryti įtaką kitiems.⁴¹

Akademiniuose darbuose pastebimas didesnis dėmesys skiriamas naratyvo vaidmeniui kariniuose konfliktuose⁴² ir krizėse, kur valstybių projektuojami naratyvai formuoja atsaką į susidariusias situacijas.⁴³

Miskimmon et al. išvystyta strateginio naratyvo teorija – XXI a. minkštoji galia, sugrįžanti prie įtakos darymo, įtikinėjimo priemonių svarbos apmąstymo. Naratyvai, pasak Miskimmon et al., gali būti suvokiami trimis skirtingais lygiais. Pirmasis – **tarptautinės sistemos naratyvas**, apibūdina kaip pasaulis sudarytas, kas yra jo veikėjai, kaip jis veikia. Antrasis lygmuo susijęs su **tapatybės naratyvu**. Tapatybė apibrėžia valstybės, tautos istoriją, vertybes ir valstybės tikslus. Paskutinytis – **klausimų/problemos naratyvas**, kuriuo paaiškinama, kodėl tam tikras sprendimas yra būtinas, kaip jį sėkmingai įgyvendinti. Šiame lygyje svarbus politinis legitimumas, visuomenė ir elitas yra įtikinami, kad tam tikras klausimas yra teisingas, geras ir turi būti pasiektas.⁴⁴

---

³⁷ Hayden White, „The Question of Narrative in Contemporary Historical Theory“ *History and Theory* 23, No. 1 (1984): 1–33, cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 4.

³⁸ Michelle Bentley, „War and/of Words: Constructing WMD in US Foreign Policy“ *Security Studies* 22 (2013): 68–97, cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 5.

³⁹ Jack Snyder, „Dueling Security Stories: Wilson and Lodge Talk Strategy“ *Security Studies* 24, No. 1 (2015): 171–197, cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 4.

⁴⁰ Charlotte Epstein, *The Power of Words in International Relations: Birth of an Anti-Whaling Discourse* (Cambridge, MA: MIT Press, 2008), Maarten A. Hajer, *The Politics of Environmental Discourse: Ecological Modernization and the Policy Process* (Oxford: Clarendon Press, 1995), cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 5.

⁴¹ Robin Brown, „Information Technology and the Transformation of Diplomacy“ *Knowledge, Technology and Policy* 18, No. 2 (2005): 14–29, cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 5.

⁴² Andrew Hoskins, Ben O’Loughlin, *War and Media: The Emergence of Diffused War* (Cambridge: Polity, 2010), cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 5.

⁴³ Anthony F. Lang, Jr., „Punitive Justifications or Just Punishment? An Ethical Reading of Coercive Diplomacy“ *Cambridge Review of International Affairs* 19 (2006): 389–403, Alister Miskimmon, „German Foreign Policy and the Libya Crisis“ *German Politics* 21 (2012): 392–410, cituota iš Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 5.

⁴⁴ Miskimmon, O’Loughlin, Roselle, „Strategic narrative“, 76.

Karo studijų profesoriaus Lawrence Freedman⁴⁵ teigimu, naratyvai yra strateginiai, nes atsiranda ne spontaniškai, o yra kuriami sąmoningai arba sustiprinami iš jau egzistuojančių idėjų. Istorijomis – naratyvais yra išreiškiamas tapatybės, priklausomybės jausmas, suformuluojama priežastis, tikslas ir misija. Visa tai susiskaldžiusią grupę mobilizuoja ir lemia jos strategiją.

Naratyvai rėmina problemą ir pasiūlo atsaką į ją. Jie nebūtinai yra analitiniai – tie, kurie nesiremia faktais ar patirtimi, yra paremti emocijomis, metaforomis, istorinėmis analogijomis. Sėkmingas naratyvas apibūdinamas kaip toks, kuris informaciją pateiks selektyviai – tam tikrus įvykius susies, kitus atskirs, identifikuos, kokia naujiena yra bloga, o kuri – gera, paaiškins, kas yra laimėtojas, o kas stovi kitoje barikadų pusėje.⁴⁶

Strateginis naratyvas įgyja sklaidą, autoritetą tada, kai jį įteisina legitimizuojantys subjektai. Tokie naratyvo egzistenciją užtikrinantys subjektai – tai asmuo arba grupė, kuri kalba arba yra verčiama tą daryti tam, kad patvirtintų naratyvą ir jo strateginius tikslus. Legitimizuojančiais veikėjais apibrėžiamos ir tokios grupės kaip nacionalinis elitas, žiniasklaida, viešoji nuomonė. Žiniasklaida šiuo požiūriu suvokiama ir kaip veikėjas, garsinantis tam tikrus naratyvus, ir kaip kanalas jiems skleisti.⁴⁷

Teroristinės organizacijos ISIS atveju, žiniasklaida – publikuojami propagandiniai žurnalai Dabiq ir Rumiyah – yra vieni iš svarbiausių įrankių, kuriais „Islamo valstybė“ pasakoja istoriją apie save ir savo narius. ISIS pasitelkia žurnalus kaip priemonę komunikuoti tiems su kuriais tiesioginio santykio sukurti negali, pavyzdžiui, Vakarų auditorija, po visą pasaulį išsibarsčiusia musulmonų bendruomene. Formuodama netiesioginį santykį, ISIS kuria tai, ką amerikiečių sociologas Craigas Calhoun įvardijo įsivaizduojamos bendruomenės terminu, kuri paremta identifikacijos politika. Tiesioginių tarpasmeninių santykių vieni su kitais neturintys žmonės vadovaujasi tarpininkaujant pasauliui, sudarytam iš politinių simbolių – tokiu būdu save įsivaizduoja kaip bendruomenių narius, kuriuos jungia kas nors bendro, pavyzdžiui, pomėgiai, problemos, įpročiai.⁴⁸ Būti grupės nariu reiškia dalytis bendru kolektyviniu naratyvu. ISIS kuria ne tik bendrą naratyvą, kuris skirtas visai globaliai musulmonų bendruomenei ir neretai akcentuoja religinį pasišventimą, migracijos į teroristinę organizaciją svarbą. „Islamo valstybė“ kartu konstruoja ir atskirus naratyvus skirtingų lyčių atstovams – vyrams ir moterims.

---

⁴⁵ Lawrence Freedman, *The Transformation of Strategic Affairs* (New York: Routledge, 2006), cituota iš Miskimmon, O'Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 194.

⁴⁶ Miskimmon, O'Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 212, 317.

⁴⁷ Miskimmon, O'Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 203-204.

⁴⁸ Craig Calhoun, „Indirect Relationships and Imagined Communities: Large-Scale Social Integration and the Transformation of Everyday Life,“ kn. *Social Theory for a Changing Society*, sud. Pierre Bourdieu ir James Samuel Coleman, 95–121. (Oxford: Westview Press, 1991), 95-121 cituota iš Miskimmon, O'Loughlin, Roselle, *Forging the World*, 222.

1.2 Strateginio naratyvo teorija ISIS tematika

Strateginio naratyvo teorijos pritaikymas mokslinėje literatūroje ISIS tematika pakankamai skurdus. Lenkų analitikas Kacperas Rękawek straipsnyje „Ignore Them at Your Peril: The (Missing?) Strategic Narrative of ISIS“⁴⁹ išryškina pagrindinius organizacijai būdingus strateginius naratyvus.

Tarp svarbiausių išskirtas Medinos naratyvas, kuris pasitelkiamas kaip būdas ISIS pateisinti savo nepopuliarumą musulmonų bendruomenėje, o kartu pabrėžia įsitikinimą potencialiu organizacijos augimu. Noras informuoti pasaulį apie ateities planus išskiriamas kaip kitas naratyvas, kuriuo pasakojama apie konkrečių veiksmų, skirtų kalifato sukūrimui, planą. Trečiasis nukreiptas į organizacijos transformaciją iš lokalaus į globalų darinį. Pabrėžiama, kad ISIS – nuolat progresuojantis, besimokantis, judantis ir besivystantis darinys.

Išskirdamas tris naratyvus, autorius pateikia įžvalgų ISIS priešams, konkrečiau – Vakarams. Pasak jo, Vakarai turėtų pakeisti jau vyraujančius ISIS naratyvus, o ne kurti priešingus egzistuojantiems. Autorius taip pat siūlo silpninti ISIS išlikimo ir plėtros naratyvą naudojant hibridinio karo priemones prieš organizaciją teritorijoje, kurią ši kontroliuoja, esą taip organizacija nebeaugtų, todėl ir Medinos naratyvas taptų pažeidžiamas.

Kadangi ISIS dėmesį skiria netolimam priešui, Vakarai turėtų padėti šalims, kurioms tiesiogiai kyla grėsmė dėl ISIS plėtros (pavyzdžiui, Libanui ar Jordanijai). Be to, tarptautinė bendruomenė turi kovoti su terorizmu paveiktose šalyse (Egipte, Libijoje), o kartu ir išlaikyti demokratinius ir įstatymu paremtus standartus, kad užtikrintų, jog ISIS ekspansijai vietos regione nebūtų.⁵⁰

Politikos tyrėjai Lindsay M. Coombs ir Howard G. Coombs straipsnyje „Women of the Caliphate: Fighting for the Narrative“⁵¹ dekonstruojamas ISIS strateginis naratyvas, kuriuo naudodamasi organizacija pritraukia moteris iš Vakarų, šiuo atveju – Kanados.

Autorių nuomone, dabartinė redukcionistinė interpretacija apie moterų motyvaciją prisijungti prie ISIS (pavyzdžiui, džihado nuotakų sąvoka) supaprastina moterų radikalizacijos problemą ir nepadedą jos išspręsti.

ISIS, išskiria Lindsay M. Coombs ir Howard G. Coombs, konstruoja skirtingus naratyvus kiekvienai lyčiai. Vyrai, prisijungdami prie organizacijos, yra skatinami išpildyti savo religinę pareigą, moterims žadama dvasinė pilnatvė, priklausymo pojūtis, gilus seserystės ryšys, romantika, nuotyčiai, galimybė auginti vaikus, kurie būtų pasišventę ISIS ideologijai.

⁴⁹ Kacper Rękawek, „Ignore Them at Your Peril: The (Missing?) Strategic Narrative of ISIS“ *Strategic File* 75, No. 12, (2015): 1-6.

⁵⁰ Rękawek, „Ignore Them at Your Peril“, 5-6.

⁵¹ Lindsay M. Coombs, Howard G. Coombs, „Women of the Caliphate: Fighting for the Narrative“, kn. *Countering Transregional Terrorism*, sud. Peter McCabe (MacDill Air Force Base: The JSOU Press, 2018), 89-106.

Straipsnyje autorės pripažįsta, kad ISIS propaganda vaidina svarbų vaidmenį skleidžiant ideologiją ir pritraukiant naujus narius. Vis dėlto publikacijoje didžioji dalis šaltinių – antriniai, propagandiniai žurnalai jame nėra analizuojami ekstensyviai. Vienas iš ISIS propagandinių leidinių – žurnalas *Dabiq* – paminimas, akcentuojant jame išryškėjusią moters rolę.⁵²

Egzistuojančioje literatūroje ISIS naudojama propaganda pripažįstama kaip svarbus galios šaltinis, pasiūlomi būdai, kaip reikėtų kovoti su teroristinės organizacijos kuriamais naratyvais. Kita vertus, publikuotuose darbuose trūksta išsamesnio strateginio naratyvo teorijos išplėtojimo, o Lindsay M. Coombs ir Howard G. Coombs publikacijoje⁵³ analizuojamas ISIS konstruojamas naratyvas moterims kreipiant dėmesį į jos tapatybę, tačiau neįtraukiant kitų dviejų lygmenų – tarptautinės sistemos bei klausimų/problemos.

Ligšiol strateginio naratyvo teorija buvo taikoma valstybėms, viešajai diplomatijai, krizėms, tačiau dėmesys nevalstybiniam veikėjams teorijos rėmuose išlieka skurdus. Moters vaidmens konstravimas ISIS propagandiniuose žurnaluose *Dabiq* ir *Rumiyah* pasirinktas analizuoti per strateginio naratyvo teoriją siekiant išplėsti šį lauką, atkreipiant dėmesį į nevalstybinius veikėjus kaip svarbius ir įtaką galinčius daryti pasakojimų kūrėjus, savo istoriją „primetančius“ likusiam pasauliui. Nors klausimas, koks moters vaidmuo ISIS akademiniuose darbuose keltas ne kartą, juose didžiausias dėmesys kreipiamas tapatybės aspektui kaip svarbiausiam ir tokiam, kuris apibrėžia moters rolę. Vis dėlto strateginio naratyvo teorijoje tarptautinės sistemos bei klausimų/problemos lygmenys padeda pamatyti „visą paveikslą“. Kiekviename iš lygmenų Miskimmon et al. iškelti klausimai ir tyrimo metu surasti atsakymai į juos padės apsibrėžti, koks yra ISIS kuriamas vaidmuo moterims bei atsakyti į diskusijų objektu akademiniuose darbuose tapusį klausimą – koks moters vaidmuo konstruojamas „Islamo valstybėje“ – aktyvios ir terorizmą vykdančios veikėjos ar mamos, žmonos – pasyvios kalifato veikėjos?

---

⁵² Coombs, Coombs, „Women of the Caliphate“, 95-96.

⁵³ Coombs, Coombs, 89-106.

2. Metodologija

Kaip ir minėta anksčiau, šiame darbe propagandiniai ISIS žurnalai Dabiq ir Rumiya bus nagrinėjami remiantis Miskimmon et al. strateginio naratyvo teorija. Iš viso pasirinkti 25 propagandiniai žurnalai – 15 Dabiq žurnalo numerių ir 10 Rumiya žurnalo numerių. Tyrimo metu buvo išnagrinėta 30 žurnalo Dabiq publikacijų ir 14 žurnalo Rumiya tekstų. Kadangi šiuose žurnaluose pateiktas turinys yra jautrus, o skirtingi internetiniai šaltiniai vis dažniau blokuoja šios teroristinės organizacijos turinį, toks skaičius žurnalų pasirinktas radus vieną iš nedaugelio veikiančių svetainių *jihadology.net*. Joje rastas priėjimas prie 25 žurnalų, žurnalo Dabiq nagrinėjamas laikotarpis apima 2014-2016 m., o Rumiya – 2016-2017 m. Svarbu pabrėžti, kad būtent tokį žurnalų numerių pasirinkimą nulėmė itin skurdi prieiga prie ISIS propagandos internete.

Magistriniame darbe buvo atlikta kokybinė publikacijų turinio analizė remiantis strateginio naratyvo teorija. Tyrime Miskimmon et al. strateginio naratyvo teorija pasitelkiama kaip instrumentas, kuriuo bus atsakyta į klausimą, kaip moters vaidmuo konstruojamas ISIS propagandiniuose žurnaluose. Visų pirma, strateginio naratyvo teorijoje kiekviename iš lygmenų (tarptautinės sistemos, tapatybės, klausimų/problemos) autorių išskirti klausimai bus perkuriami remiantis jau egzistuojančia literatūra, susijusia su ISIS, islamizacija, moterų vaidmeniu organizacijoje. Pagal kiekviename lygmenyje apibrėžtus klausimus bus pasirenkami atitinkami analizei naudingi straipsniai. Straipsniai pasirenkami pagal tam tikrus raktinius žodžius – visų pirma, nagrinėjamas tik tokių straipsnių turinys, kuriuose paminėtas vienas iš šių žodžių – moteris, mama, sesė, sutuoktinė. Vis dėlto tekstų, kuriuose minima moteris, daug, tačiau jie nebūtinai yra apie ISIS teroristinėje organizacijoje veikiančias moteris (pavyzdžiui, dalis jų – apie jazides). Siekiant tikslingos tekstų analizės, atsakymų į klausimus paieška siaurinama, o straipsniuose ieškoma turinio, kuriame dėmesys kreipiamas į ISIS moteris.

Galiausiai, pasirinkus tinkamus straipsnius, skirtingos jų ištraukos bus priskiriamos atitinkamai kiekviename iš lygmenų išskirtiems klausimams, taip siekiant suprasti, kokį vaidmenį teroristinėje organizacijoje turi moterys. Šioje dalyje bus sukonstruojamas, apibendrinamas ISIS kuriamas naratyvas apie moteris.

2.1 Operacionalizacija pagal tris strateginio naratyvo teorijos lygmenis

Lentelė sudaryta iš trijų dalių. Pirmojoje apibrėžti Miskimmon et al. išskirti strateginio naratyvo lygmenys (tarptautinės sistemos, tapatybės, klausimų/problemos). Antrojoje apibrėžta, kokie klausimai yra reikšmingi kiekviename iš nurodytų lygmenų. Trečiąją dalį sudaro kiekvienam iš lygmenų priskirti klausimai, iškelti remiantis jau egzistuojančia literatūra, susijusia su ISIS, moters role organizacijoje.

1 lentelė

Lygmuo	Apibrėžimas	Klausimai
Tarptautinės sistemos	Kaip pasaulis sudarytas? Kas yra veikėjai? Kaip jis veikia?	Kokia islamo vieta pasaulyje? Kokie yra ISIS įvardijami politiniai priešai, partneriai? Priešprieša: Vakarai ir islamo pasaulis Kokia moters vieta globalioje musulmonų bendruomenėje?
Tapatybės	Kokia yra valstybės, tautos istorija? Kokios yra jos vertybės ir tikslai?	Vyrų ir moterų vaidmuo islame Ką reiškia būti gera moterimi musulmone? Koks moterų vaidmuo džihade? Kokios vertybės yra moterų džihadisčių/musulmonių?
Klausimų/problemos	Kokia strategija reikalinga ir kodėl jos reikia? Kaip ji bus pasiekta ir įgyvendinta?	Kokios temos svarbios ISIS moterims? Kas (kokios temos) jas pritraukia į ISIS gretas?

3. Moterys ISIS kalifate: propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya analizė

Šiame skyriuje pristatomi kokybinės turinio analizės rezultatai. Pagal antrajame skyriuje atliktą operacionalizaciją, remiantis propagandinių žurnalų straipsniais, pirmojoje dalyje atsakoma į kiekviename iš lygmenų išsikeltus klausimus. Atsakymai į šiuos klausimus padeda suvokti, kokią strateginę naratyvą konstruoja ISIS, siekdama paveikti moteris ir paskatinti jas prisijungti prie teroristinės organizacijos. Antroji dalis skirta vientiso, tris skirtingus lygmenis apimančio strateginio naratyvo, kurį kuria ISIS moterų atžvilgiu, pristatymui.

3.1 Tarptautinės sistemos lygmuo

Tarptautinės sistemos lygmuo apibūdina kaip pasaulis sudarytas, kas yra jo veikėjai, kaip jis veikia. Jis nustatomas analizuojant tekstus ir išrenkant citatas, kurios susiję su bent vienu iš šių išsikeltų klausimų ar teiginių: „Kokia islamo vieta pasaulyje?“, „Kokie yra ISIS įvardijami politiniai priešai, partneriai?“, „Priešprieša: Vakarai ir islamo pasaulis“ bei „Kokia moters vieta globalioje musulmonų bendruomenėje?“. Išanalizuotuose tekstuose nustatyti keturi tarptautinės sistemos lygmens naratyvo elementai: „*islamą – vienintelę teisingą religiją ir laimėtoją prieš blogį*“, „*priešas – netikintysis, sąjungininkas – ISIS pasekėjas*“, „*iškrypę Vakarai ir islamas kaip išeitis*“ bei „*moteris kaip auka už kurią reikia keršyti*.“

Islamą – vienintelę teisingą religiją ir laimėtoją prieš blogį

Praėjus metams po to, kai džihadistų grupuotės „Islamo valstybė“ lyderis Abu Bakras al-Baghadi paskelbė apie naują darinio – ISIS – formavimą – susirinkusiuosius į pamokslą Mosule organizacijos vadovas skatino eiti džihado keliu.⁵⁴ ISIS pabrėžia, kad globali musulmonų bendruomenė yra politiškai ir kariniu aspektu silpna, nes dauguma jos narių ir politinių lyderių nususuko nuo autentiškų Korano mokymų, taip esą yra iškraipomas tikėjimas ir atidaromos durys priešui.

Naujai susikūrus kalifatas suvokiamas kaip tikrųjų musulmonų prieglobstis, todėl jie raginami keliauti į kalifatą, gyventi paklūstant naujai vyriausybei, kuri įgyvendina tai, ką ISIS apibrėžia kaip Dievo įstatymą.⁵⁵

Musulmonišką tapatybę, ISIS tikėjimu, apibūdina aktyvi teologinė ir politinė ištikimybė, kalifato valdžios pripažinimas, o kartu ir aktyviai demonstruojamas priešiškus visoms kitoms politinėms

⁵⁴ Cole Bunzel, „From Paper State to Caliphate: The Ideology of the Islamic State“ *Center for Middle East Policy at Brookings*, 19 (2015): 1-48.

⁵⁵ Bernard Haykel, „ISIS and al-Qaeda—What Are They Thinking? Understanding the Adversary“ *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 668, No. 1 (2016): 71–81.

tvaroms, netikintiesiems ir „netikriems“ musulmonams. Tik taip esą patys būsiantys pripažinti kaip tikintieji, taigi, ISIS musulmonų bendruomenės dalimi.⁵⁶

Islamo vieta ISIS ideologijoje užima svarbią reikšmę – remdamasi tikėjimo tiesomis teroristinės organizacijos skleidžiama propaganda paaiškina suvokimą apie pasaulį ir religijos vietą jame.

Kadangi teroristinei organizacijai islamo kalifato sukūrimas yra vienas iš svarbiausių tikslų, jis propagandoje, siekiant mobilizuoti musulmonus, minimas kaip religinė pareiga:

Galiausiai, jei dėl nuo jūsų nepriklausančių priežasčių negalite padaryti nieko iš to, kas išdėstyta aukščiau, inshā'allah⁵⁷, jūsų ketinimų ir tikėjimo, kad Islamo valstybė yra Khilāfah⁵⁸ visiems musulmonams, pakaks išsigelbėti.⁵⁹

ISIS islamą vaizduoja kaip laimėtoją kovoje tarp gėrio ir blogio:

Mes užkariausime jūsų Romą, sulaužysime jūsų kryžius ir pavergsime jūsų moteris, Alachui Aukščiausiamajam, leidus.⁶⁰

Romos, kaip simbolio, atsikartojančio ISIS propagandoje reikšmės – daugialypės. Viena vertus, teroristinė organizacija tokiu būdu pabrėžia esminį savo vaidmenį pradedant artėjančią apokalipsę⁶¹:

Todėl Dievas suteiks jums pergalę. (...) Alachas suteiks jums pergalę.⁶²

„Islamo valstybė“ remiasi pranašyste Mahometui ir tiki, kad Paskutiniojo teismo diena ateis tada, kai musulmonai nugalės Romą prie Dabiq ar al-`Amaq – vietų, esančių netoli Sirijos sienos su Turkija.⁶³ Kita vertus, Roma simbolizuoja krikščionybę, todėl šio miesto pavadinimas gali būti naudojamas siekiant apibrėžti šiandieninius ISIS priešus – Vakarus.⁶⁴ ISIS, siekdama nubrėžti skirtį tarp gėrio ir blogio – musulmonų ir tų, ką teroristinė organizacija laiko „kitu“, kuria kontrastą, išryškindama teigiamas ISIS savybes ir neigiamas priešos savybes:

Tie, kurie netiki yra vienas kito sąjungininkai. Jeigu nedarysi to paties (nepriesieksi ištikimybės lyderiui), žemėje bus fitnah⁶⁵ ir korupcija.⁶⁶

---

⁵⁶ Emin Poljarevic, „Theology of Violence-oriented Takfirism as a Political Theory: The Case of the Islamic State in Iraq and Syria (ISIS)“, kn. *Handbook of Islamic Sects and Movements* (Leiden, The Netherlands: Brill, 2021), 506.

⁵⁷ *Inshā'allah* – įvykis, kuris įvyks ateityje. Tiesioginė reikšmė yra „jei Dievas panorės, tai įvyks“.

⁵⁸ *Khilāfah* – kalifatas.

⁵⁹ Abū 'Amr Al-Kinānī, „It's either the Islamic State of the flood“, *Dabiq*, 2 (2014), 4.

⁶⁰ The Official Spokesman For The Islamic State, „Indeed Your Lord is Ever Watchful“, *Dabiq*, 4 (2014), 8.

⁶¹ Francesco Marone, Marco Olimpio, „We Will Conquer Your Rome“: Italy and the Vatican in the Islamic State's Propaganda“ *Studies in Conflict & Terrorism*, (2020), 7, <https://doi.org/10.1080/1057610X.2020.1776952>.

⁶² The Official Spokesman For The Islamic State, 37.

⁶³ William McCants, „ISIS fantasies of an apocalyptic showdown in northern Syria“, Brookings, žiūrėta 2022 m. balandžio 28 d., <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2014/10/03/isis-fantasies-of-an-apocalyptic-showdown-in-northern-syria/>.

⁶⁴ Marone, Olimpio, „We Will Conquer Your Rome“, 9.

⁶⁵ *Fitnah* – išbandymas, kančia ar nelaimė.

⁶⁶ Dabiq, „Foreword“ *Dabiq*, 2 (2014), 3.

Dichotomišką paveikslą kurianti ISIS savo propagandinėmis žinutėmis skaitytojams siekia suteikti aiškų pasirinkimą tarp tikrųjų musulmonų ir netikinčiųjų: ⁶⁷

Islamas – tiesos ir fitrah⁶⁸ religija – yra didžiausia grėsmė jų melagingoms religijoms. ⁶⁹

Kartu pabrėžiama, kad islamas – vienintelė teisinga religija, o Alahas – vienintelis Dievas:

Nėra kito Dievo, tik Alachas.⁷⁰

Islamą ISIS asocijuoja su nauja era, kurioje musulmonai ne vergai, o lyderiai. Vis dėlto pažymima, kad lyderystė dar nėra ISIS rankose, o tikrieji tikintieji – musulmonai – yra engiami, žudomi *kuffār*⁷¹:

Tikitės gyventi taikiai, kol žudote mus ir pripildote savo kalėjimus mūsų broliais ir seserimis?⁷²

Todėl tiems, kurie netiki Alachu arba engia musulmonus, siūloma keršyti. Kiek rečiau priešui islamas pasiūlomas kaip išeitis. Pavyzdžiui, žurnalo *Dabiq* straipsnyje „The Fitrah of Mankind and the near-extinction of the Western Woman“ moterys, gyvenančios Vakaruose, suvokiamos kaip aukojančios save ir savo sielą, einančios „krikščioniškos pagonybės ir demokratinio iškrypimo keliu“. Todėl sugedusioms Vakarų moterims pasiūlomas vienintelis sprendimas, išvaduosiantis nuo amoralumo – islamas.⁷³

Taigi, viena vertus, islamas veikia kaip mobilizacinė priemonė tiems, kurie ISIS apibrėžiami kaip „tikrieji tikintieji“, tačiau dar neatlikę *hijrah*⁷⁴ į „Islamo valstybės“ teritoriją. Kita vertus, islamas pristatomas kaip kenčianti nuo netikinčiųjų žiaurumo religija, nugalėsianti blogį ir tapsianti lydere pasaulyje.

---

⁶⁷ Haroro J. Ingram, „Learning from ISIS's Virtual Propaganda War for Western Muslims: A Comparison of Inspire and Dabiq,“ kn. *Terrorists' Use of the Internet*, sud. Maura Conway, Lee Jarvis, Orla Lehane, Stuart Macdonald, Lella Nouri (Amsterdam: IOS Press, 2017), 4.

⁶⁸ *Fitrah* – tyrumo ir nekaltumo būseną, kurioje, musulmonų nuomone, gimsta visi žmonės.

⁶⁹ *Dabiq*, „You Think They Are Together But Their Hearts Are Divided“ *Dabiq*, 12 (2015), 43.

⁷⁰ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Slave-girls or Prostitutes?“ *Dabiq*, 9 (2015), 48.

⁷¹ *Kuffār* – netikintieji.

⁷² Rumiyah, „A Message From East Africa“ *Rumiyah*, 2 (2016), 3.

⁷³ *Dabiq*, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“ *Dabiq*, 15 (2016), 25.

⁷⁴ *Hijrah* – islamo terminas, reiškiantis migraciją. Istoriskai šis terminas reiškia pranašo Mahometo kelionę iš Mekos į Mediną. Kai 2014 m. ISIS paskelbė apie kalifato sukūrimą, teroristinė organizacija paragino musulmonus migruoti į jos kontroliuojamus regionus.

Priešas – netikintysis, sąjungininkas – ISIS pasekėjas

ISIS teroristinė organizacija musulmonų bendruomenę stiprina identifikuodama ir naikindama priešus iš vidaus ir iš išorės. Ginkluotą kovą (džihadą) ISIS suvokia kaip priemonę, kuria bus įgyvendinta griežta, maskulinistinė, „kitam“ netolerantiška islamo vizija.⁷⁵

Propagandiniame žurnale skelbiama, kad pasaulis pasidalijo į dvi stovyklas – islamo, tikėjimo stovyklą ir *kufr* stovyklą.⁷⁶ Žydai, Vakarai, kryžiuočiai, JAV, Rusija, politeistai, apostatai, netikri musulmonai, krikščionys, pagonys – visi jie priklauso priešo – *kufr* stovyklai.

Vienos iš dažniausiai akcentuojamų priešų grupių ISIS propagandiniuose žurnaluose – Vakarai ir žydai, kurie esą vykdo kultūrinį, ekonominį, karinį puolimą, siekia sunaikinti islamo religiją ir pasisavinti strategiškai naudingus musulmonų pasaulio resursus.

ISIS savo pareiškimuose ne kartą akcentavo žydų vadovaujamo karo prieš islamą egzistavimą. Pavyzdžiui, 2014 m. ISIS atstovas Mohammadas al-Adnani apkaltino žydus karine intervencija prieš „Islamo valstybę“. Pagrįsdamas pareiškimą, jis citavo Korano surą, kurioje aptariami Mahometo priešų sudaryti planai Mekoje.⁷⁷ Tokiais teiginiais pabrėžiamas karo prieš islamą tęstinumas nuo religijos pradžios laikų iki šių dienų.⁷⁸

ISIS akcentuojamas karo prieš islamą naratyvas glaudžiai susijęs su apokaliptine islamo religijos mintimi. Keletą hadisų galima interpretuoti kaip pranašystę apie pasaulinį karą prieš islamą per Paskutiniąsias Dienas.⁷⁹ Pavyzdžiui, *Dabiq* žurnale užsimenama apie Gharkad hadisą⁸⁰, kuriame aprašomos žydų žudynės. ISIS savo pasekėjams žada šių pranašysčių išsipildymą⁸¹:

Tik laiko ir kantrybės klausimas, kada ji pasieks Palestiną, kad kovotų su barbariškais žydais ir nužudytų tuos iš jų, kurie slepiasi už gharqado medžių – žydų medžių.^{82 83}

Dar vienas ISIS žurnaluose minimas priešas – Jungtinės Amerikos Valstijos (JAV). Amerikiečiai, kaip ir žydai, identifikuojami kaip netikintys, veidmainiai, nusipelnantys keršto už vykdomą agresiją prieš „musulmonų brolius ir seseris“:

⁷⁵ Haykel, „ISIS and al-Qaeda“, 75-79.

⁷⁶ Umm Sumayyah Al-Muhājirah, „They Are Not Lawful Spouses for One Another“ *Dabiq*, 10 (2015), 42.

⁷⁷ Abu-Muhammad al-Adnani ash-Shami, „Indeed Your Lord Is Ever Watchful“, Institutional Scholarship, žiūrėta 2022 m. balandžio 28 d., <https://scholarship.tricolib.brynmawr.edu/bitstream/handle/10066/16495/ADN20140922.pdf>.

⁷⁸ Danie Rickenbacher, „The Centrality of Anti-Semitism in the Islamic State’s Ideology and Its Connection to Anti-Shiism“ *Religions*, 8 (2019), <https://doi.org/10.3390/rel10080483>.

⁷⁹ David Cook, *Understanding Jihad* (Berkeley: University of California Press, 2005), 23.

⁸⁰ *Hadisai* – Mahometo pamokymai, pamokslai ir pasakojimai apie jį.

⁸¹ Rickenbacher, „The Centrality of Anti-Semitism in the Islamic State’s Ideology“, 5-6.

⁸² *Gharqad medis* – medis, augantis Palestinos ir Izraelio regionuose. Istoriskai šis medis simbolizuoja vietą, kur žydai slepiasi nuo musulmonų persekiojimo.

⁸³ *Dabiq*, „Foreword“, 4.

Viskas, ką Obama turėjo padaryti, tai paleisti mūsų brolius ir seseris musulmonus iš jų kalėjimų (...). Tai buvo atgaiva tikinčiųjų širdims, kai buvo įvykdyta egzekucija amerikiečiui Jamesui Wrightui Foley kaip atpildas už amerikiečių agresiją prieš Irako musulmonus.⁸⁴

JAV, kaip ir „girtuoju ruduoju loku“ vadinama Rusija, pabrėžia ISIS, turi interesų regione, varžosi dėl įtakos, nepaisydamos nesėkmių Afganistane, Irake ir Čečėnijoje:

Ir kryžiuočiai Rytai, ir kryžiuočiai Vakarai dabar nesutaria dėl savo atskirų interesų užtikrinimo Šamyje, nes varžosi dėl įtakos regione.⁸⁵

Tiesa, anot ISIS, blogiausi priešai islamui yra vidaus priešai. Todėl teigiama, kad kreipti dėmesį į tolimus priešus, pavyzdžiui, Vakarus, ir ignoruoti artimus priešus regione, nėra efektyvu.⁸⁶

ISIS savo tekstuose ir kalbose pabrėžia būtinybę musulmonų bendruomenės nariams save asocijuoti išskirtinai tik su kitais tikraisiais musulmonais ir atsiriboti nuo tų, kurie neatitinka šio siauro apibrėžimo. Taip visi, kurie negyvena pagal Dievo įstatymą, kovoja prieš ISIS, yra šie, nedalyvauja ar bijo dalyvauti džihade, identifikuojami kaip išdavikai, sulauksiantys Alacho bausmės ar turintys mirti:⁸⁷

Atsisakydami džihado, tokie vyrai pateko į gretas tų, kuriuos Alachas vadina *fasiqin*^{88 89}.

Propagandoje netikri musulmonai kontrastingai vaizduojami kaip dviveidžiai ir veidmaniai, yra lyginami su „nuoširdžiais musulmonais“. Nors įvardijami kaip priešai iš vidaus, tačiau jiems priskiriamos savybės – demokratija, pilietinė visuomenė, sekuliarizmas – dažniau ISIS propagandoje asocijuojamos su Vakarais.⁹⁰

ISIS remiasi *al-wala' wal baraa*⁹¹ principu, kuris reiškia lojalumo išreiškimą lyderiui ir grupei bei išsižadėjimą visų kitų, kurie nepriklauso ISIS ideologijai:⁹²

Musulmonas nelaikomas musulmonu, kol neišsžadada kufr ir jų žmonių, net jei jie yra jo artimiausi giminaičiai.⁹³

---

⁸⁴ Dabiq, „Foley’s Blood is On Obama’s Hands“ *Dabiq*, 3 (2014), 37.

⁸⁵ Dabiq, „You Think They Are Together But Their Hearts Are Divided“, 43.

⁸⁶ Hassan, Hassan, „The Sectarianism of the Islamic State: Ideological Roots and Political Context“, Carnegie Endowment for International Peace, žiūrėta 2022 m. gegužės 14 d., <https://carnegieendowment.org/2016/06/13/sectarianism-of-islamic-state-ideological-roots-and-political-context-pub-63746>.

⁸⁷ Bunzel, „From Paper State to Caliphate“, 10.

⁸⁸ *Fasiqin* – arabiškas terminas, apibrėžiantis asmenį, kuris pažeidžia islamo teisę.

⁸⁹ Rumiya, „A Message From East Africa“, 3.

⁹⁰ Umm Sumayyah Al-Muhājirah, „They Are Not Lawful Spouses for One Another“, 42.

⁹¹ *Al-wala' wal baraa'* – mylėti tikinčiuosius ir būti jiems ištikimu ir nekęsti netikinčiųjų bei jų tikėjimo, išsižadėti jų.

⁹² Nur Irfani Binte Saripi, „Female Members of ISIS: A Greater Need for Rehabilitation“ *Counter Terrorist Trends and Analyses* 7, No. 3 (2015): 26–31.

⁹³ Rumiya, „Wala and Bara, O Women“ *Rumiya*, 6 (2017), 22.

ISIS propagandiniuose tekstuose daugiausia dėmesio skiria priešų, o ne sąjungininkų identifikavimui. Dabiq žurnale sąjungininkais laikomi visi ISIS ideologijai prijaučiantys, jai pasišventę musulmonai, kovojantys prieš netikinčiuosius – ir tie, kurie yra Vakaruose, ir tie, kurie objektyviai laikomi priešais, pavyzdžiui, kurdai:

Kalbant apie musulmonus kurds, jie yra mūsų žmonės ir broliai, kad ir kur jie būtų.⁹⁴

ISIS lyderio A. Bakro al-Baghdadi metafora apie pasaulį, pasidalijusį į dvi stovyklas – islamo ir netikinčiųjų – iliustruoja teroristinės organizacijos priešo apibrėžimą. Priešas, ISIS akimis, ne tik tas, kuris yra *kufir*⁹⁵, bet ir vidaus priešas, atsisakantis vykdyti džihadą. Propagandiniuose žurnaluose ISIS didesnę dėmesį skiria priešo identifikavimui – taip, tikėtina, mobilizuoja aukos vaidmenyje atsidūrusią musulmonų bendruomenę, kuri prijaučia ISIS ideologijai, kursto neapykantą, kerštauja prieš kitatikius.

Iškrypę Vakarai ir islamas kaip išeitis

ISIS, siekdama nubrėžti skirtį tarp islamo ir Vakarų pasaulio (dažniausiai mini Europą ir JAV), vakariečius pristato kaip iškrypusius, nūsukusius nuo tikėjimo ir dėl to turinčius mirti:

Geriausia, ką galite padaryti, tai stengtis iš visų jėgų ir nužudyti bet kurį netikintįjį, nesvarbu, ar jis būtų prancūzas, amerikietis, ar bet kuris jų sąjungininkas.⁹⁶

Teroristinė organizacija vakariečius vadina ateistais ir agnostikais, tikinčiaisiais laiko tik išpažįstančius islamą, todėl krikščionys taip pat laikomi bedieviais, o jų tikėjimas – paneigiamas, pristatomas kaip neteisingas:

Taigi, žmonių kartos neišmiršta ir nepalieka Žemės tuštumoje. Ir vis dėlto netikintysis mano, kad jo vieta Žemėje yra tik chaoso rezultatas.⁹⁷

Kaip priešprieša islamui, kur egzistuoja *fitrah*, Vakarai suvokiami kaip tokie, kuriuose *fitrah* arba trūksta, arba ši vertybė yra aukojama dėl to, ką ISIS laiko išskirtinai Vakarams būdingais bruožais. Kaip pavyzdį ISIS pasitelkia vakarietes moteris, kurioms dėl *fitrah* trūkumo esą kyla grėsmė:

Ji yra savanoriška auka, kuri aukojasi dėl amoralių savo tautos „laisvių“, siūlydama savo *fitrah* vardan sekuliaraus liberalizmo.⁹⁸

---

⁹⁴ The Official Spokesman For The Islamic State, 9.

⁹⁵ *Kufr* – netikintysis.

⁹⁶ The Official Spokesman For The Islamic State, 9.

⁹⁷ Abul-Harith ath-Thaghri, „Contemplate the Creation“ *Dabiq*, 15 (2016), 12.

⁹⁸ Dabiq, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“, 25.

Vakaruose diena iš dienos vis labiau išniekinama *fitrah*, vis daugiau moterų atsisako motinystės, buvimo žmona, skaisnumo, moteriškumo ir heteroseksualumo, tikroji moteris Vakaruose tapo nykstančia būtybe.⁹⁹

Teroristinė organizacija piktinasi moterų vaidmeniu Vakaruose. ISIS bendruomenei būdingos moterų rolės, pavyzdžiui, buvimas mama, žmona, tarp vakariečių, kaip rodo propaganda, nėra vertinamos:

Ji turėtų dirbti kaip vyras, valdyti kaip vyras ir santykiauti kaip gyvulys, nesuvokdama, kad jos Viešpats stebi ją ir jos bjaurų nusikaltimo partnerį.¹⁰⁰

Moterų teisių gynimas, lyčių lygybės principai ISIS propagandoje siejami su regresu. Moteris, kuri darbovietėje konkuruoja su vyru, laisvai demonstruoja savo kūną, laikoma paleistuve, ištvirkusia labiau už bet kokią prostitutę. Tai, kas Vakaruose laikoma progresu, ISIS suvokiama kaip žingsnis atgal, blogis ir iškrypimas. Tuo metu poligamija, kuri Vakaruose yra nelegali¹⁰¹ ir kritikuotina, ISIS akimis, yra vertinama:

Vienas akivaizdžiausių dalykų, kuriuos jie sugriovė ir apšmeižė, gindami moteris ir jų teises, kaip jie teigė, buvo poligamija.¹⁰²

ISIS piktinasi Vakarų seksualiniu iškrypimu, amoralumu, vardiija „nusikaltimus“, kurie pranoksta Sodomą ir Gomorą:

Iškrypimas tęsiasi tol, kol vadinamasis „drąsus naujasis pasaulis“ Amerikoje ir Vakarų Europoje pradėjo legalizuoti marihuaną, zoofiliją, transseksualumą, sodomiją, pornografiją, feminizmą ir kitas blogybes.¹⁰³

Kaip apsaugą musulmonams nuo *fitrah* trūkumo ar nebuvimo, Vakarų iškrypimo, propaguojamos lyčių lygybės ir netinkamo moterų ir vyrų vaidmenų, ISIS siūlo islamą:

Sprendimas pateikiamas vakarietei moteriai. Tai ne kas kita, o islamas, *fitrah* religija.¹⁰⁴

Būtent Alacho nuostatų įgyvendinimas ir jo nurodymų laikymasis apsaugos musulmonus nuo ėjimo tuo pačiu supuvusiu keliu, kurį pasirinko Vakarai.¹⁰⁵

---

⁹⁹ Dabiq, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“, 25.

¹⁰⁰ *Ibid*, 20.

¹⁰¹ World Population Review, „Countries Where Polygamy Is Legal 2022“, World Population Review, žiūrėta 2022 m. balandžio 29 d., <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/countries-where-polygamy-is-legal>.

¹⁰² Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Two Three or Four“ *Dabiq*, 12 (2015), 20.

¹⁰³ Dabiq, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“, 20.

¹⁰⁴ *Ibid*, 25.

¹⁰⁵ Dabiq, „Clamping Down on Sexual Deviance“ *Dabiq*, 7 (2015), 43.

Migracija į ISIS propagandoje pateikiama kaip prisikėlimas iš mirties, išėjimas iš tamsos į šviesą.¹⁰⁶ Pavyzdinės moterų, gyvenančių kalifate arba atvykusių į jį, istorijos, mobilizuoja ir kitas moteris įvykdyti šią ISIS įvardijamą religinę pareigą:

Gyvenimas šalyje, kurioje įgyvendinamas Alacho įstatymas, yra kažkas puikaus. Dabar jaučiuosi rami, nes įvykdžiau šią pareigą.¹⁰⁷

Į kalifatą atkeliavusios moterys skatinamos vadovautis Koranu ir suna, paklusti Alachui:

Mokykitės religijos! Mokykitės religijos! Skaitykite Koraną, apmąstykite jį ir praktikuokite. Puoselėkite meilę Dievui ir jo pranašui.¹⁰⁸

Ji turėtų nieko nelaukti ir pabėgti bei pasiekti šalį, kurioje gerbiamas islamas ir jo žmonės.¹⁰⁹

Propagandiniuose žurnaluose ISIS Vakarus apibrėžia kaip einančius supuvusiu keliu, bedievius, kurie turi mirti. Propagandoje nevengiama kritikuoti vakariečių moterų, pabrėžiama, kad tikrų moterų Vakaruose mažėja, daugelis jų apleidžia joms priskirtus tradicinius vaidmenis.

Moteris kaip auka už kurią reikia keršyti

ISIS propagandiniuose žurnaluose moteris, nors ir įvardijama kaip svarbi musulmonų bendruomenės dalis, prie džihado prisideda nestodama į ginkluotą kovą prieš netikinčiuosius. ISIS moterį propagandoje neretai pateikia kaip auką, nukentėjusią nuo netikinčių – amerikiečių, kryžiuočių. Tokiu būdu, nors ir netiesiogiai, bet moteris prisideda prie ginkluotos kovos eskalavimo – neapykanta ir noras atkeršyti už priešą nusikaltimus prieš silpnuosius mobilizuoja teroristinei organizacijai priklausančius vyrus:

Ar paliksite netikinčiuosius saugiai miegoti namuose, kol musulmonų moterys ir vaikai drebės iš baimės dėl kryžiuočių lėktuvų riaumojimo virš jų galvų dieną ir naktį?¹¹⁰

Prisiminkite, kad priešas išprievartavo jūsų motinas ir seseris, neleido jums dalyvauti Jumu'ah¹¹¹ ir susirinkimo maldose.¹¹²

---

¹⁰⁶ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „The Twin Halves of the Muhajirin“ *Dabiq*, 8 (2015), 35.

¹⁰⁷ Dabiq, „A Brief Interview with Umm Basir al-Muhajirah“ *Dabiq*, 7 (2015), 50.

¹⁰⁸ Dabiq, „A Brief Interview with Umm Basir al-Muhajirah“, 51.

¹⁰⁹ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „The Twin Halves of the Muhajirin“, 35.

¹¹⁰ The Official Spokesman For The Islamic State, 9.

¹¹¹ *Jumu'ah* – tai penktadienio malda, kurią musulmonai atlieka kiekvieną penktadienį po vidurdienio vietoj Zuhr (vidurdienio) maldos.

¹¹² Abū Hamzah al-Muhajir (Rahimahullāh), „Advice for The Soldiers of the Islamic State“ *Dabiq*, 6 (2014), 11.

Kita vertus, ISIS savo propagandoje teigia, kad Alacho pagrindinis tikslas moterims yra dieviškoji motinystės pareiga.¹¹³ Jų vaidmuo kaip mamų apibrėžtas gyvybės suteikimu, vaiko auginimu ir jo indoktrinavimu.¹¹⁴ Kaip kalifato gyventoja, moteris atsakinga už musulmonų bendruomenės stiprinimą ir plėtrą:

Islamas skatina gimdyti vaikus dėl daugelio priežasčių. Bene svarbiausia iš jų – didinti musulmonų populiaciją ir taip stiprinti Ummah.^{115 116}

Mūsų Ummah matau kaip kūną, sudarytą iš daugybės dalių, tačiau labiausiai musulmonų kartos auklėjimui ir veiksmingiausia jos ugdymui pasitarnauja motina.¹¹⁷

Didėjanti musulmonų bendruomenė, ISIS teigimu, kelia grėsmę pagrindiniam priešui – *kufri* ir augina skaičių tų, kurie teroristinės organizacijos įvardijami kaip tikrieji musulmonai:

Didėjant musulmonų skaičiui, *kufri* yra gąsdinami, o religija toliau triumfoja.¹¹⁸

Taigi, nors, kalbėdama apie moteris, ISIS pabrėžia netiesioginį moterų vaidmenį džihade, jų rolės nenuvertina ir vadina jas „dvynėmis vyrų pusėmis“.

ISIS propagandiniai žurnalai moterį apibrėžia kaip auką, kurią reikia gelbėti. Kita vertus, išryškina neginkluoto džihado svarba musulmonėms, nes bendruomenės stiprinimo ir plėtros funkcijos priskiriamos būtent jai. Augantis musulmonų skaičius reiškia ir didėjantį prieš netikinčiuosius kovojančių džihadistų skaičių, todėl moterų atliekamas mamos vaidmuo yra ypač reikšmingas ir pabrėžtinai skirtinguose propagandos straipsniuose.

Tarptautinės sistemos lygmens naratyvo apibendrinimas

Pasaulis apie kurį ISIS kalba propagandiniuose žurnaluose – dichotomiškas, susiskaldęs ir apibūdinamas pagal tikėjimą. ISIS pasaulyje egzistuoja islamas, įvardijamas kaip vienintelė teisinga gėrio religija. Likęs pasaulis (Vakarai bendrąja prasme, krikščionys, žydai, netikri musulmonai, netikintieji), kuris neatitinka to, ką teroristinė organizacija laiko tikinčiais, apibrėžiamas kaip blogis. ISIS propagandiniuose žurnaluose siunčia žinią skaitytojams – „esi su mumis arba prieš mus“, todėl didžioji dalis tekstų skirti įtikinti islamo religijos pranašumu. Kitaip mąstantys, o ypač kardinaliai nuo Korano mokymų „nukrypusios“ grupės atmetamos, jų trūkumai išryškunami per islamo privalumus.

---

¹¹³ Spencer, „The Hidden Face of Terrorism“, 82.

¹¹⁴ Seran De Leede, „Women in Jihad: A Historical Perspective“, International Centre for Counter-Terrorism, žiūrėta 2022 m. gegužės 14 d., <https://icct.nl/app/uploads/2018/09/ICCT-deLeede-Women-in-Jihad-Sept2018.pdf>.

¹¹⁵ Rumiya, „I Will Outnumber the Other Nations through You“ *Rumiya*, 5 (2017), 34.

¹¹⁶ *Ummah* – tikinčių musulmonų bendruomenė.

¹¹⁷ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“ *Dabiq*, 11 (2015), 44.

¹¹⁸ Rumiya, „I Will Outnumber the Other Nations through You“, 34.

Straipsniuose pabrėžiama, kad „tuoj viskas pasikeis“, musulmonams žadama nauja era, kurioje bendruomenei gražinama lyderystė. Stengdamasi generuoti pyktį kitatikiams, ISIS pabrėžia, kad musulmonų bendruomenė, ypač tie, kuriuos teroristinė organizacija įvardija kaip „silpnuosius“, pavyzdžiui, moterys, yra priešų taikiniai. ISIS pasaulyje musulmonų bendruomenės nariai – tikrosios religijos išpažinėjai – atlieka reikšmingą vaidmenį. Būtent jie, remdamiesi griežtais religiniais aiškinimais, sugrąžins islamui lyderystę, įtaką ir žemes. Vis dėlto tam, kad ši misija būtų įgyvendinta, svarbu, kad kiekvienas narys – vyras ar moteris – vykdytų jiems islamo priskirtus vaidmenis. Tiek moterys, tiek vyrai, ISIS supratimu, kovoja džihade, skiriasi tik jų ginklai.

3.2 Tapatybės lygmuo

Tapatybės lygmuo apibrėžia valstybės, tautos istoriją, vertybes ir valstybės tikslus. Jis nustatomas analizuojant tekstus ir išrenkant citatas, kurios susiję su bent vienu iš šių išsikeltų klausimų ar teiginių: „Vyrų ir moterų vaidmuo islame“, „Ką reiškia būti gera moterimi musulmone?“, „Koks moterų vaidmuo džihade?“, „Kokios vertybės yra moterų džihadisčių/musulmonių?“. Išanalizuotuose tekstuose nustatyti keturi tapatybės lygmens naratyvo elementai: „vyro ginklas – automatas, moters – žinios ir geras elgesys“, „gera musulmonė – atitinkanti sektinus pavyzdžius“, „moterų džihadas: džihadistų gimdytoja, ugdytoja ir vyro palaikytoja“ bei „moterų vertybės – žemiškųjų gėrybių atsisakymas ir kantrybė laukiant grįžtančio vyro.“

Vyro ginklas – automatas, moters – žinios ir geras elgesys

ISIS propagandoje vienas iš moterims ir vyrams priskiriamų prioritetinių vaidmenų – *hijrah* į ISIS. Propagandoje pabrėžiama, kad tikintys vyrai ir tikinčios moterys yra vienas kito sąjungininkai, o įsipareigojimas atvykti į kalifatą galioja visiems:

Pirmasis prioritetas – atlikti *hijrah* iš bet kurios vietos į Islamo valstybę, iš *dārul-kufr*¹¹⁹ į *dārul-Islām*.^{120 121}

ISIS perkuria tradicinę *hijrah* apibrėžimą, šią pareigą vykdyti ragina musulmonus, kurie gyvena *Dar al-Harb* – vietose, kur negali praktikuoti savo religijos, kuria iliuziją apie musulmoniškose šalyse, tradiciškai įvardijamose kaip *Dar al-Islam*, gyvenančių „tikrųjų tikinčiųjų“ persekiojimą.¹²²

Teroristinė organizacija žurnaluose pabrėžia aiškią skirtį tarp to, koks vaidmuo kalifate numatytas moterims, o koks vyrams. Kol vyrų ginklu džihade įvardijamas automatas ir sprogmenų diržas, moterų

¹¹⁹ *Dārul-kufr* – žemė, kurioje galioja netikinčiųjų įstatymai.

¹²⁰ Dabiq, „Foreword“, 3-4.

¹²¹ *Dārul-Islām* – žemė, kurioje galioja tikinčiųjų musulmonų įstatymai.

¹²² Matan Uberman, Shaul Shay, „Hijrah According to the Islamic State: An Analysis of Dabiq“ *Counter Terrorist Trends and Analyses*, 9 (2016), 17, <https://www.jstor.org/stable/26351451>.

kovos priemonės apsiriboja geru elgesiu ir žiniomis.¹²³ Atitikti propagandos apibrėžtą vaidmenį vadinasi nenukrypti nuo *fitrah*:

Fitrah taip pat reiškia, kad moteris nevaldo vyro. Dėl šios priežasties, kai Persijos karaliaus duktė tapo Persijos valdove, pranašas pasakė: „Žmonės, kurie savo valdžią atiduoda moteriai, niekada neklestės“.¹²⁴

Vis dėlto nuo 2014 m. iki 2018 m. ISIS retorika dėl moterų dalyvavimo kovoje pasikeitė. Per šį laikotarpį moterims imta leisti prisiimti aktyvesnius vaidmenis, kalbėta apie jų būtinybę kautis.¹²⁵ 2017 m. pabaigoje arabų kalba leidžiamame naujienlaiškyje An-Naba skelbta, jog džihadas prieš priešus yra privalomas moterims¹²⁶, o 2018 m. vasarį teroristinė organizacija pasidalijo vaizdo įrašu¹²⁷, kuriame moteris kartu su kariu vyru pirmą kartą pasirodė mūšio lauke.

Tiesa, panašu, kad šis pokytis sietinas ne su pasikeitusia ISIS pozicija moters atžvilgiu, o kontekstu – teritoriniais nuostoliais ir kovotojų trūkumu¹²⁸. Galima kalbėti apie ISIS „retorinį posūkį“, susijusį su teroristinės organizacijos nuolankumu dėl moterų vaidmens džihade, tačiau ISIS, net ir susidurdama su vyrų-kovotojų trūkumu, propagandiniuose žurnaluose yra linkusi pabrėžti moterų-kovotojų reiškinio nenatūralumą:

Kodėl jie bailiai sėdėjo nuošalyje, kai tuo tarpu tyros ir kilnios Ummah moterys, kurioms džihadas yra savanoriškas ir teisingas poelgis, su visa savo drąsa stojo vykdyti vyrų pareigos?¹²⁹

Tai akcentuojama ir vėlesniuose *Dabiq*¹³⁰ bei pirmuosiuose *Rumiyah*¹³¹ žurnaluose. Taigi, ISIS, pasakodama apie ginklą į rankas imančias bendruomenės moteris siekia sugėdinti bailius vyrus, kurių pareigą šios perėmė:

Kas nutiko tiems vyrams, kurie tvirtina, kad seka juo (Alachu), bet ir toliau lieka nuošalyje, atidavę kardus, ir net pasyviai stebi, kaip juos kartais pranoksta Ummah moterys?!¹³²

---

¹²³ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“, 44.

¹²⁴ *Dabiq*, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“, 23.

¹²⁵ Joana Cook, Gina Vale, *From Daesh to 'Diaspora': Tracing the Women and Minors of Islamic State* (Department of War Studies, Kings College, 2018), 54.

¹²⁶ Charlie Winter, Devorah Margolin, „The Mujahidat Dilemma: Female Combatants and the Islamic State“ *Combating Terrorism Center (CTC)* 10, No. 7 (2017): 23-29.

¹²⁷ IS' Al-Hayat Media Centre, „Inside the Caliphate #7“, *Jihadology*, žiūrėta 2022 m. balandžio 22 d.

¹²⁸ Winter, Margolin, „The Mujahidat Dilemma“, 27.

¹²⁹ *Rumiyah*, „A Message From East Africa“, 3.

¹³⁰ *Dabiq*, „Foreword“ *Dabiq*, 13 (2016), 3.

¹³¹ *Rumiyah*, „A Message From East Africa“, 3, 34.

¹³² *Ibid*, 3.

Propagandiniuose žurnaluose ISIS moteris ir vyrus apibrėžia pagal jų statusą santuokoje. Vyras įvardijamas kaip vykdančias džihadą, atsakingas už savo žmoną, kuri yra jo „bandos dalis“. Tuo metu žmona suvokiama kaip priklausoma nuo vyro ir jo sprendimų.¹³³

Dauguma ISIS narių tiki, kad moteris yra padaryta iš Adomo ir Adomui, todėl jos didžiausia atsakomybė yra būti gera žmona savo vyrui,¹³⁴ patenkinti jo poreikius. Akcentuodama vyro poreikių svarbą, teroristinė organizacija pabrėžia seksualinį jo patenkinimą, todėl viename iš Dabiq žurnalų poligamija ne tik pateisinama, bet ir skatinama:

Dėl moters prigimties jos gyvenimas sutrinka dėl etapų, kai ji negali įgyvendinti įsipareigojimų savo vyrui (...) Taigi, tokių fazių metu, jis kitose savo žmonose gali rasti tai, kas turėtų jį sulaikyti nuo įsivėlimo į draudžiamus ar įtartinus reikalus.¹³⁵

Poligamija propagandoje parodoma kaip išeitis toms moterims, kurias Alachas padarė nevaisingomis. Būti nevaisinga ISIS reikštų netekti vieno iš svarbiausių moterims priskiriamų vaidmenų, kuris susijęs su ateities džihado karta:

Didžiausia Dievo palaima kalifato liūtukams, kurią motina turėtų pripažinti, ja pasinaudoti ir už kurią turėtų dėkoti Dievui, yra ta, kad jie auga namuose ir po tėvo mujāhid¹³⁶ sparnu. Taigi, jie auga pripratę matyti ginklus ir įrangą, įskaitant šautuvus, taktines liemenes, kulkas, granatas ir sprogtamuosius diržus.¹³⁷

Tiek vyrai, tiek moterys propagandoje yra suvokiami, visų pirma, kaip „tikrieji tikintieji“, kurie privalo atvykti į „Islamo valstybės“ teritoriją ir prisidėti prie sklandaus kalifato egzistavimo. Kalbėdama apie kalifate gyvenančių moterų ir vyrų vaidmenis, ISIS pabrėžia vyro pareigą vykdyti džihadą, kol moterų vaidmuo apsiriboja buvimu rūpestinga, palaikančia žmona, ateities džihadistų kartos augintoja.

Gera musulmonė – atitinkanti sektinus pavyzdžius

ISIS propagandoje, siekdama parodyti, kokia turi būti gera moteris musulmonė, tą daro apibrėždama neigiamas ar vengtinas moters savybes. Pavyzdžiui, antrojo žurnalo Dabiq numerio nuotraukoje vaizduojami vyrai, akmenimis užmėtantys moterį. Kaip išaiškėja, tokia bausmė jai skirta už svetimavimą¹³⁸. Taigi, tokiu būdu moteriai paaiškinama, kokiai būti nepridera, parodomos draudžiamo elgesio pasekmės.

¹³³ Rumiyah, „Marrying Widows is an Established Sunnah“ *Rumiyah*, 4 (2016), 33.

¹³⁴ Jamaal Abdul-Alim, „ISIS `Manifesto` Spells Out Role for Women“, *The Atlantic*, žiūrėta 2021 m. lapkričio 8 d., <https://www.theatlantic.com/education/archive/2015/03/isis-manifesto-spells-out-role-for-women/387049/>.

¹³⁵ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Two Three or Four“, 21.

¹³⁶ *Mujāhid* – musulmonai, kovojantys dėl tikėjimo ar musulmonų bendruomenės.

¹³⁷ Rumiyah, „The Woman is a Shepherd in Her Husband's Home and Responsible for Her Flock“ *Rumiyah*, 9 (2017), 20.

¹³⁸ Dabiq, „Hadd of Stoning“ *Dabiq*, 2 (2014), 36.

Žurnaluose taip pat kritikuojamos demokratija, sekuliarizmą vertinančios moterys, kurios islamą išpažįsta paviršutiniškai:

Mes taip pat rašome tai Sahwāt¹³⁹ žmonoms, kurios paviršutiniškai teigė, kad yra islamo išpažinėjos ir rizikavo dėl savo brolių, orientuotų į pasaulietiškumą.¹⁴⁰

Ne tik nuokrypis nuo islamo religijos suvokiamas kaip žalingas, o ir gyvenimas su vyru, kuris yra priešas ISIS akimis:

Moteriai privalu jausti, kad jai lengvesnis viso pasaulio sunaikinimas nei likimas globoje vyro, kuris yra Alacho, jo pranašo ir tikinčiųjų priešas.¹⁴¹

Jums jokių būdu neleistina likti po vienu stogu su žmogumi, kuris nuo savo kaklo nusimetė islamo kilpą, o jūsų santuokos sutartis su juo buvo anuliuota tą akimirka, kai jis atsiskyrė nuo islamo religijos.¹⁴²

Tikinčios, *halal* ir *haram*¹⁴³ principais besivadovaujančios moterys propagandoje priešinamos dabartinėms:

O kai kurios dabartinės moterys seka paskui savo vyrus prie durų su pirkinį sąrašu, kuris neturi pabaigos, nesirūpindamos, kur ir kaip jis įgyvendins jos reikalavimus.¹⁴⁴

Teroristinė organizacija pageidautinas savybes atskleidžia per tam tikrų sektinų moterų istorijas. Viena jų – Asma bint Abu Bakr – pirmojo kalifo Abu Bakr duktė ir vyresnioji Mahometo žmonos Aisha pusseserė.¹⁴⁵ Asma propagandoje įvardijama kaip tvirtumo, pasišventimo islamui pavyzdys:

Geras pavyzdys moterims yra Asma Bint Abi Bakr, kuri, nepaisydama skurdo ir nepritekliaus, nors neturėjo jokio aukso ar papuošalų, klausdavo pranašo apie labdaros davimą.¹⁴⁶

Tai buvo Asma, kurios tėvas kartu su pranašu iškeliavo hijrah ir pasiėmė su savimi visą savo turtą, nepalikdamas nieko savo šeimai. Tačiau ji nesiskundė ir nebuvo nerimastinga. Priešingai, ji gynė savo tėvą nuo senelio įtarinėjimų.¹⁴⁷

---

¹³⁹ *Sahwāt* – sirai arba irakiečiai, kurie bendradarbiavo su JAV vadovaujama koalicija.

¹⁴⁰ Umm Sumayyah Al-Muhājirah, „They Are Not Lawful Spouses for One Another“, 43.

¹⁴¹ *Ibid*, 46.

¹⁴² *Ibid*, 44.

¹⁴³ *Halal ir haram* – tai, kas islame leidžiama ir tai, kas religijoje draudžiama.

¹⁴⁴ Rumiyah, „Zuhd in the Dunya Is the Way of the Salaf“ *Rumiyah*, 8 (2017), 17.

¹⁴⁵ Oxford Reference, „Asma bint Abu Bakr“, Oxford Reference, žiūrėta 2022 m. balandžio 29 d., <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803095428901>.

¹⁴⁶ Rumiyah, „O Women, Give Charity“ *Rumiyah*, 1 (2016), 19.

¹⁴⁷ Rumiyah, „Stories of Steadfastness From the Lives of the Sahabiyyat“ *Rumiyah*, 2 (2016), 30.

Įkvėpti musulmonės moteris ISIS propagandoje siekia pateikdama pranašo Mahometo žmonos Sawdah bint Zam'ah pavyzdį. Priešingai nei dabartinės musulmonės – mėgstančios išlaidauti, bet šykščios Alachui ir tikėjimui, ji įkūnija gerumą ir kuklumą.¹⁴⁸

Tikinčiųjų motina vadinama pirmoji Mahometo žmona Khadija bint Khuwaylid propagandoje vertinama dėl savo tvirtybės ir palaikymo vyrui. Po pirmojo apreiškimo Mahometui Hiros oloje, šis apie įvykį papasakojo žmonai, kuri jį padarino:

Taigi, kai tikinčiųjų motina Khadija išgirdo stubinančią žinią iš savo vyro, ji nenusiminė ir neišsigando. Ji neišreiškė savo vyrui baimės dėl ateinančių dienų. Ji jo neišgąsdino, o veikiau padarino.¹⁴⁹

Pavyzdžiu laikoma dar viena Mahometo žmona Aisha Bint Abu Bakr propagandoje giriamą už „puikų protą ir nepaprastą atmintį“.¹⁵⁰

Kaip atskleidžia teroristinės organizacijos propaganda, moters, kaip žmonos, pareiga yra laimėti vyro širdį, jį palaikyti, kai šis kovoja šventajame kare. Iš žmonių yra tikimasi, kad jos liks namuose, pasislėpusios.¹⁵¹

Kodėl gi šiandien dauguma moterų nepasilieka savo namuose, kas joms buvo įvardyta kaip tinkamiausia, bet dažnai išeina be jokios būtinybės?¹⁵²

ISIS supratimas apie tai, ką reiškia būti gera musulmone atsiskleidžia per tam tikrą su islamo religijos istorija susijusių moterų istorijas. Šie sektini pavyzdžiai – pranašo Mahometo žmonos, pasižyminčios kuklumu, pasiaukojimu, gerumu. Jos demonstruoja palaikymą, atsidavimą vyrui. Iš jų tikimasi nuoširdumo išpažįstant islamą, neapykantos tiems, ką ISIS įvardija kaip priešą.

Moterų džihadas: džihadistų gimdytoja, ugdytoja ir vyro palaikytoja

Analizuojant moterų vaidmenį džihade, propagandiniuose žurnaluose vertėtų atkreipti dėmesį į šiuo klausimu besikeičiančią ISIS nuomonę. Viena vertus, tiek Dabiq, tiek Rumiya akcentuoja, kad moterys, kitaip nei vyrai, yra atleistos nuo įsipareigojimo kovoti:

Fitrah taip pat reiškia, kad moterys nėra atsakingos už karą, o tuo metu vyras teisiamas už fizinio džihado atsisakymą.¹⁵³

Propagandoje pabrėžiama, kad musulmonės moterys daug praranda nesikaudamos džihade ir pridėdama, kad taip yra dėl to, jog Alachas kovoje su netikinčiais pirmenybę teikia vyrams.¹⁵⁴ Todėl

¹⁴⁸ Rumiya, „O Women, Give Charity“, 19.

¹⁴⁹ Rumiya, „Stories of Steadfastness From the Lives of the Sahabiyyat“, 29.

¹⁵⁰ Rumiya, „Our Journey to Allah“ *Rumiya*, 11 (2017), 15.

¹⁵¹ *Ibid*, 14.

¹⁵² Rumiya, „Abide in Your Homes“ *Rumiya*, 3 (2016), 40.

¹⁵³ Dabiq, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“, 23.

¹⁵⁴ Rumiya, „O Women, Give Charity“, 20.

moterų vaidmuo džihade išlieka pakankamai siauras. Propagandoje joms siūlomas alternatyvus džihado kelias – džihadas per du'a¹⁵⁵, Alacho garbinimą ir pasišventimą religijai:

Ši džihado forma (džihadas per du'a) labiau pabrėžiama tiems, kuriuos Dievas atleido nuo kovos už, pavyzdžiui, moterims, ligoniams, neįgaliesiems ir kaliniams.¹⁵⁶

Tai yra dalis kafir¹⁵⁷ sąmokslu nukreipti musulmones nuo jų tikrojo vaidmens gyvenime – kad jie buvo sukurti (...) garbinti tik jį, o ne ką nors kitą.¹⁵⁸

Alachas, kaip rašoma ISIS propagandoje, pagerbė moteris, jo pasirinkimo dėka musulmonės gali būti kovotojų vyrų žmonomis, seserimis ir mamomis.¹⁵⁹ Kaip vyrų, vykdančių džihadą, žmonos, musulmonės turi juos paremti, kantriai laukti, kol šie grįš iš kovos:

Būkime kaip tos moterys, kurios žinojo savo vaidmenį ir jį atliko, nes parama savo vyrui mujāhid yra vienas svarbiausių jūsų vaidmenų džihado žemėje.¹⁶⁰

Būti mama, ISIS požiūriu, reiškia ne tik didinti musulmonų bendruomenės narių skaičių, kurios augimas reikštų ISIS pranašumą džihade, bet ir edukuoti ateities džihado vykdytojų kartą:

Be to, mano seseriškas patarimas jums, ruošiančioms kalifato liūtus, yra toks: pirmiausia – žinios, paskui – ginklas. Ginklo be žinių pavojus yra didelis.¹⁶¹

Jūs dalyvaujate džihade, kai mokote savo vaikus atskirti tiesą nuo melo, gėrį nuo blogio.¹⁶²

Apibrėždama, ko musulmonė moteris turėtų išmokyti savo vaikus, ISIS akcentuoja vienadienvystės (*tawhid*), lojalumo ir išsižadėjimo (*al-wala' wal baraa'*) principus, pranašo biografijos žinių, neapykantos generavimo netikintiesiems, Alacho garbinimo svarbą:

Pirmas dalykas, kurį turi padaryti musulmonė moteris, kai jos vaikai pirmą kartą pradeda kalbėti, yra išmokyti juos liudijimo „Nėra kito dievo, išskyrus Alachą, ir Mahometas yra Alacho pasiuntinys“ bei jo reikšmės.¹⁶³

---

¹⁵⁵ *Du'a* – malda. Ja prisimenamas Dievas, į jį kreipiamasi.

¹⁵⁶ Rumiyah, „Jihad Through Du'a“ *Rumiyah*, 3 (2016), 33.

¹⁵⁷ *Kāfir* – netikintysis.

¹⁵⁸ Rumiyah, „I Will Outnumber the Other Nations through You“, 35.

¹⁵⁹ Rumiyah, „Our Journey to Allah“, 13.

¹⁶⁰ *Ibid*, 14.

¹⁶¹ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“, 45.

¹⁶² *Ibid*, 41.

¹⁶³ Rumiyah, „The Woman is a Shepherd in Her Husband's Home“, 19.

Vis tik teroristinė organizacija propagandoje pabrėžia, kad moterims „nėra sunkesnio džihado už džihadą prieš savo vidinį „aš“. Vidinis moterų „aš“ prieš kurį ISIS skatina kovoti – vidiniai troškimai, blogis (*shaytān*¹⁶⁴) ir laikinasis pasaulis (*dunyā*):¹⁶⁵

Tikrai žinau, kad vergui nėra sunkesnio džihado už džihadą prieš savo vidinį „aš“.¹⁶⁶

Nors propagandoje siekiama išryškinti skirtumą tarp vyro ir moters vaidmens džihade, kai kuriuose Dabiq ir Rumiya žurnalų straipsniuose aprašomos išpuolius vykdančių ISIS moterų istorijos:

9-tą Dhul-Hijjah¹⁶⁷ dieną trys ištikimybę Islamo valstybei prisiekusios seserys – Umm Ma'bad, Umm Sa'd ir Umm Maysarah – užpuolė policijos nuovadą Mombasos mieste, taip palaikydamos Islamo valstybę prieš kurią nusiteikusios kryžiuočių tautos.¹⁶⁸

Jeigu ankstesniuose numeriuose moters vaidmuo džihade buvo suvokiamas kaip ribotas, kur būtinybė kautis išskirtinai priskiriama tik vyrams, viename iš Rumiya žurnalo numerių apčiuopiama pakitusi ISIS retorika. Straipsnyje „Our Journey to Allah“ moterys skatinamos kovoti, taip išreiškiant meilę džihadui:

Šiame kare pakilkite drąsiai ir pasiaukojančiai, kaip tai darė teisiosios moterys Alacho pranašo laikais ne dėl mažo vyrų skaičiaus, o dėl meilės džihadui, noro aukotis dėl Alacho ir Jannah¹⁶⁹ troškimo.¹⁷⁰

Propagandoje akcentuojama, kad kariauti šventąjį karą – ne moterų darbas. Moterų pareiga džihade ISIS laiko migraciją į kalifato teritoriją, lojalumą islamui, musulmonų bendruomenės skaičiaus didinimą ir vaikų indoktrinavimą. Nuosaikesnė ISIS pozicija moterų atžvilgiu siejama su kalifato teritorijos mažėjimu, bet aiški komunikacija apie tradicinį musulmonės vaidmenį, pavyzdžiui, 2014-2015 m. žurnaluose, rodo, kad teroristinė organizacija nemato moters kaip aktyvios veikėjos. Į džihadą aktyviai įsitraukusios moterys propagandoje veikė kaip sugėdinimo priemonė vyrams, nepanorusiems aukotis dėl kalifato, tačiau didesnis dėmesys vėlesniuose propagandiniuose žurnaluose šiems kitokią rolę atliekančioms moterims suponuoja tokio jų vaidmens priimtumą.

---

¹⁶⁴ *Shaytān* – demonas islamo tikėjime.

¹⁶⁵ *Dunyā* – islamo terminologijoje reiškia šį pasaulį ir jo žemiškus rūpesčius bei turtą kaip priešprieša dvasiniam pasauliui arba pomirtiniam gyvenimui.

¹⁶⁶ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Two Three or Four“, 21.

¹⁶⁷ *Dhul-Hijjah* – dvyliktas ir paskutinis mėnuo islamo kalendoriuje.

¹⁶⁸ Rumiya, „Operations“ *Rumiya*, 2 (2016), 34.

¹⁶⁹ *Jannah* – dangų arba rojų apibūdinanti sąvoka, kur geri ir ištikimi musulmonai pateks po Paskutiniojo teismo dienos.

¹⁷⁰ Rumiya, „Our Journey to Allah“, 15.

Moterų vertybės – žemiškųjų gėrybių atsisakymas ir kantrybė laukiant grįžtančio vyro

ISIS, kalbėdama apie musulmonių moterų vertybes, pabrėžia kantrybę ir tvirtumą. Šios vertybės teroristinės organizacijos propagandoje siejamos su konkrečiu moterų vaidmeniu – vyro kovotojo žmonos. ISIS supratimu, tikinčios moterys turi būti kantrios laukdamos iš džihado sugrįžtančio vyro, išstvermingos, jei vyras grįžta sužeistas, atkaklios, kai susiduria su bado ir nuovargio sunkumais:

Iš tiesų, tu, mano brangioji sesute, šiandien esi mujāhid žmona, o rytoj gali būti shahīd¹⁷¹, sužeisto kovotojo ar kalinio žmona – tad ar esi pasiruošusi apsirūpinti kantrybe ir išstverme?¹⁷²

Ypatingai daug dėmesio ISIS skiria moterims, kurių vyrai kalinami prieš. Žurnalo Dabiq straipsnyje „A jihād without fighting“ kritikuojamos skyrybų prašančios moterys esą visi vyro patirti kankinimai įkalinimo metu yra niekis palyginus su tokiu žmonos sprendimu.¹⁷³

Priešingai nei ši sesuo, aš pažįstu kalinio žmoną, kuri yra kantrybės, ištikimybės ir tvirtumo pavyzdys. (...) Ji gyvena jo atminimu ir laukia susitikimo su juo. Jis kalėjime jau dešimt metų.¹⁷⁴

Kartu ISIS pabrėžia tikėjimo svarbą, pasišventimą ISIS, išryškina migracijos į teroristinės organizacijos žemes reikšmę. Pavyzdžiui, viename iš Dabiq straipsnių pristatoma seserų keliavimo į ISIS istorija, jų begalinis noras būti kalifato dalimi, pabrėžiant, kad bet koks praradimas kelyje į ISIS žemes yra bereikšmis:

Ji keliavo automobiliu ir pravažiavo tris šalis, kol pasiekė Islamo valstybės žemę, o paskui pagimdė vaiką, kuris, Alacho sprendimu, mirė gimdymo metu dėl nėštumo komplikacijų, kurias, matyt, sukėlė sudėtinga kelionė (...) Kokia vertinga yra hijrah ir kokia bevertė yra kiekviena auka jos kelyje.¹⁷⁵

Mane nustebino ši avantiūristė, todėl paklausiau: „Kodėl šiek tiek nepalaukei, kol pagimdysi kūdikį, kurį nešiojiesi, ir tada neatlikai hidžros!“ Ji atsakė: „Mes negalėjome ilgiau laukti. Troškome Islamo valstybės!“¹⁷⁶

Propagandiniuose žurnaluose nevengiama kritikuoti šiuolaikinių musulmonų bendruomenės moterų, kurios pakliūna į *shaytān* pinkles, prisiriša prie *dunyā* ir tampa materialistėmis:

Kodėl taip atsitinka (...), kad kai kurios vėl prisiriša prie dunya, nes maistas, gėrimai, apkalbos, šmeižtas, tuščiažodžiavimas ir materialūs daiktai tampa mūsų pagrindiniu rūpesčiu?¹⁷⁷

---

¹⁷¹ *Shahīd* – kankinys.

¹⁷² Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“, 41.

¹⁷³ *Ibid.*, 43.

¹⁷⁴ *Ibid.*

¹⁷⁵ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „The Twin Halves of the Muhajirin“, 35.

¹⁷⁶ *Ibid.*

¹⁷⁷ Rumiya, „Our Journey to Allah“, 13.

ISIS su ilgesiu kalba apie laikus, kai buvo stengiamasi atsisakyti žemiškojo gyvenimo ir jo grožybių¹⁷⁸, tokiu būdu ragina kalifato gyventojus praktikuoti asketišką gyvenimą:

Alachas nori matyti savo palaiminimų ženklus savo verguose, o ne pertekliaus ir išlaidumo ženklus. Jis nenori matyti, kaip žmona vargina savo vyrą reikalaujama visko, ko ji trokšta, nepaisant to, kad jis negali to suteikti.¹⁷⁹

ISIS moteris suvokia kaip itin religingas, kurios dėl islamo, kalifato sutiktų paaukoti net kūdikio gyvybę. Moterų musulmonių vertybės propagandoje išryškėja akcentuojant jų trūkumus, jas kritikuojant. Pavyzdžiui, ISIS pabrėžia, kad šiuolaikinės musulmonės yra pernelyg materialistiškos ir nepraktikuoja asketiško gyvenimo.

Tapatybės lygmens naratyvo apibendrinimas

Teroristinė organizacija propagandiniuose žurnaluose moters vaidmenį suvokia kaip pakankamai siaurą. Esminė musulmonių rolė kalifate itin glaudžiai susijusi su jų gebėjimu pratęsti ir padidinti bendruomenę, todėl propagandoje akcentuojamas jų kaip ateities džihadistų kartos gimdytojų ir ugdytojų vaidmuo. Nors toks vaidmuo yra tradicinis, tačiau ISIS – itin reikšmingas ir susijęs su strateginiu tikslu didinti džihadistų gretas, kurie kovotų kare prieš kitatikius. Teroristinė organizacija išryškina ginkluoto džihado reikšmę, tačiau akcentuoja, kad ginklas neindoktrinuoto džihadisto rankose yra pavojingas, todėl joms tenka svarbi rolė įtikinti savo vaikus islamo religijos tiesomis. Kita vertus, moters vaidmuo susijęs su sklandžiu kalifato veikimu. Kalifate vyrauja tvarka tada, kai visi jos nariai atlieka jiems priskirtas roles, kurias ISIS pagrindžia interpretuodama Koraną. Viena iš tokių, propagandoje nuolat primenama moterims, žmonos. Žmona, ISIS supratimu, palaiko, drąsina vyrą tam, kad šis įgyvendintų savo vaidmenį kalifate. Siekdama išlaikyti tvarką, teroristinė organizacija ne tik periodiškai primena bendruomenės nariams apie jų tikslą ir roles, bet ir akcentuoja jų reikšmingumą pasitelkdama Korano mokymus, pranašo Mahometo gyvenimo pavyzdį. Teiginius apie moterims priskiriamus vaidmenis ISIS pastiprina istorijomis, susijusiomis su Mahometo žmonomis. Taip siekiama ne tik įkvėpti, bet ir pagrasinti, nes bet koks nuokrypis nuo to, ką ISIS suvokia kaip kanoną moterims, laikomas nuodėme, o nuodėmė siejama su priešu. Taigi, ISIS itin vertina discipliną ir griežtą atitikimą selektyviai interpretuojamiems šventraščiams. Vis dėlto svarbu pabrėžti, kad 2017 m. ISIS retorikoje apie musulmonų bendruomenės vaidmenis fiksuojamas tam tikras pokytis, sąlygotas konteksto – teritorinių kalifato nuostolių ir mažėjančių kovotojų skaičiaus. Moterys ir toliau raginamos atitikti tradicinius vaidmenis, tačiau joms pristatoma galimybė stoti į ginkluotą džihadą. Tiesa, mąstyti apie aktyvesnį jų vaidmenį terorizme nereikėtų, nes apie ginkluoto džihado vykdymą užsimenama tik kelis syk, o ir pats raginimas veikia

---

¹⁷⁸ Rumiyah, „Zuhd in the Dunya Is the Way of the Salaf“, 17.

¹⁷⁹ *Ibid*, 18.

rodosi desperatiškas, padiktuotas ISIS nesėkmių. Jo tikslas apsiriboja siekiu sugėdinti džihado pareigos neatliekančius vyrus, nusitaikant į jų vyriškumą ir pabrėžiant, kad jų rolę vykdo moterys, kurioms Alachas šios pareigos nepriskyrė.

3.3 Klausimų/problemos lygmuo

Klausimų/problemos lygmuo paaiškina, kodėl tam tikras sprendimas yra būtinas, kaip jį sėkmingai įgyvendinti. Jis nustatomas analizuojant tekstus ir išrenkant citatas, kurios susiję su bent vienu iš šių išsikeltų klausimų: „Kokios temos svarbios ISIS moterims?“ bei „Kas (kokios temos) jas pritraukia į ISIS gretas?“. Išanalizuotuose tekstuose nustatytas vienas klausimų/problemos lygmens naratyvo elementas – „*kaip būti musulmone*“: *praktiniai ISIS patarimai*“.

„Kaip būti musulmone“: praktiniai ISIS patarimai

ISIS bendruomenės narėmis tapusios moterys iš Vakarų turi prisitaikyti prie kalifato tvarkos, joms taikomų reikalavimų, kurie Vakaruose negalioja, yra svetimi ir neaktualūs. Todėl tiek Dabiq, tiek Rumiya propagandiniuose žurnaluose nemaža dalis moterims dedikuotų straipsnių – praktiniai patarimai, padėsiantys kuo greičiau nutraukti sąsajas su ankstesnėmis bendruomenėmis ir tapti visavertėmis kalifato narėmis. Pavyzdžiui, žurnalo Dabiq straipsnyje „Advice on Ihdad“ dalijami patarimai mirusių kovotojų vyrų našlėms apima tikslų nustatymą, kiek laiko reikėtų gedėti, kada galima palikti namus:

O gedinti našlė praleidžia savo ihdād¹⁸⁰ gyvendama vyro namuose, jei ji turi kokių nors darbų, ji gali juos atlikti dieną, nes naktį tai kelia įtarimų.¹⁸¹

Gedinčiai našlei, kaip nurodo Dabiq, gedėjimo metu draudžiama dažytis, dėvėti papuošalus. Praradusioms vyrus pageidautina juoda spalva, nes tai nėra puošmena, o „sielvarto drabužis“.¹⁸² Gedinti našlė savo *ihdād* turėtų užbaigti namuose, kuriuose gyveno, kai jos vyras mirė – nesvarbu, ar tai yra jo nuosavybė, ar nuomojamas būstas. Kiekvienas iš patarimų pagrindžiamas eilutėmis iš Korano:

Alacho pasiuntinys tarė: „Pasilikite savo namuose, kuriuose gavote žinią apie savo vyro mirtį, kol ateis paskirtas laikas“. Abū Sa’īd al-Khudrī tarė: „Taigi, aš skaičiavau savo 'iddah juose keturis mėnesius ir dešimt dienų.“¹⁸³

ISIS kritikuoja pernelyg ilgai gedinčias moteris. Kaip teisingas pavyzdys pateikiamos pranašo Mohameto žmonos, kurios esą tokio visą gyvenimą trunkančio gedulo nesilaikė:

---

¹⁸⁰ *Ihdād* – gedėjimo laikotarpis, kurio moteris turi laikytis po vyro mirties arba skyrybų ir kurio metu ji negali ištekti už kito vyro.

¹⁸¹ Dabiq, „Advice on Ihdād“ *Dabiq*, 13 (2016), 25.

¹⁸² *Ibid.*

¹⁸³ *Ibid.*

<...> Niekada nebuvo pranešta, kad kuri nors iš jų žmonių perdėtai gedėjo savo vyrų, kaip šiandien daro kai kurios moterys, kurios gali praleisti likusį gyvenimą savo namuose, nedėvėdamos jokių papuošalų ir nenaudodamos jokių kvėpalų!¹⁸⁴

Moterims, kurios po savo vyro mirties darskart išteka, ISIS nuomone, neturi būti gėda. Pagrįsdama teiginį, ISIS pristato pranašo Mohameto anūkės Zaynab bint Ali pavyzdį, kuri buvo ištekėjusi ne vieną kartą, taip pat pranašo dukters Umm Kulthum istoriją – ši santuokoje buvo keturis kartus:

Moteriai visada reikia vyro, kuris žiūrėtų ir rūpintųsi jos reikalais ir bet kuri moteris, kuri sako kitaip, prieštarauja fitrah, kuria remdamasis Alachas ją sukūrė. Niekas iš aplinkinių negali užimti vyro vietos – nei jos tėvas, nei brolis, nei artimiausias giminaitis!¹⁸⁵

Santuoka – dar viena tema, kuri yra pakartotinai pabrėžiama propagandiniuose žurnaluose. Pavyzdžiui, Rumiya straipsnyje „I Will Outnumber the Other Nations through You“ akcentuojami ankstyvosios santuokos privalumai. Teiginiui pagrįsti pavyzdžiu parodoma Mahometo žmonos Aishos Bint Abu Bakr istorija, kurią pranašas vedė, kai šiai tebuvo šešeri. Ankstyvajai santuokai prieštaraujančius ISIS apibrėžia kaip vykdančius šėtonišką politiką prieš islamą:

Pagal islamo šariatą, niekas nėra halal, išskyrus tai, ką Alachas leido, ir niekas nėra haram, išskyrus tai, ką Alachas uždraudė.¹⁸⁶

Dar viena ISIS moterims svarbi tema – poligamija. Pateisindama ją, teroristinė organizacija pabrėžia, kad poligamija buvo apšmeižta netikinčiųjų, o tai paveikė musulmonių moterų požiūrį šiuo atžvilgiu. ISIS, legitimizuodama poligamiją, pastebi, kad jos apraiškų galima rasti ir krikščionybėje. Kartu teroristinė organizacija pristato poligamijos privalumus – esą tai yra išsigelbėjimas moterims, kurios yra nevaisingos, tad vietoje skyrybų, vyras gali vesti kitą moterį ir kartu remti nevaisingą žmoną:

Todėl, o Alacho vergai, galite vesti dvi, tris ar keturias moteris, nebent baiminatės, kad negalėsite įgyvendinti teisingumo jų atžvilgiu arba nesugebėsite įgyvendinti jų teisių. Tokiu atveju jums pakaks vienos žmonos.¹⁸⁷

Propagandinis žurnalas Dabiq kritikuoja poligamijos nepripažįstančias moteris, vadina jas nepaklusniomis Viešpaties įsakymui:

O kiek moterų musulmonų kraštuose rodo savo „nepasitenkinimą“ poligamija. Sėdėjau su keliomis tokiomis moterimis ir patarinėjau joms, bet supratau, kad daugelio jų kalbos tonas liudija, kad šis „nepasitenkinimas“ iš tikrųjų yra neapykanta pačiam valdymui.¹⁸⁸

---

¹⁸⁴ Dabiq, „Advice on Ihdād“, 26.

¹⁸⁵ Rumiya, „Marrying Widows is an Established Sunnah“, 33.

¹⁸⁶ Rumiya, „I Will Outnumber the Other Nations through You“, 35.

¹⁸⁷ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Two Three or Four“, 20.

¹⁸⁸ *Ibid.*

Taigi, besipriešinančios poligamijai suvokiamos kaip tokios, kurios eina sekuliarizmo keliu. Propagandinis žurnalas akcentuoja, kad tikėjimas yra nedalomas, o poligamija yra viena iš islamo religijos dalių:

Saugokis, mano sese, buvimo tarp tokių žmonių ir neleisk savo aklam pavydui skatinti tave nemėgti šio įstatymo, nes tu įkrisi į apostazę.¹⁸⁹

Džihado keliu einančioms ISIS moterims siūloma nesiskųsti, paklusti, nes džihado kelias nėra patogus ir lengvas. Kadangi vyro-kovotojo vaidmuo iš Vakarų atvykusioms moterims yra naujas, propagandiniai žurnalai jas ragina būti kantriomis, o jei vieną dieną vyras bus paimtas į nelaisvę – neskubėti išsiskirti:

„Atleiskite man, bet aš noriu skyrybų, nes mano kantrybė išseko“. Taip, kaip tik taip paprastai. Tada jūs išeinatė ir paliekatė tą vyrą, sėdintį priešais jus, apstulbusį ir sutrikusį.¹⁹⁰

Propagandiniuose žurnaluose pažymima, kad moteris, prašanti skyrybų, nes jos vyras yra įkalintas, o jai pačiai per sunku gyventi laukime, turi teisę tą daryti. Vis tik tokiu atveju pridedama, kad jos siela yra iš „gryno aukso“ ir nesikeičia, kai susiduria su nelaimėmis ir sudėtingomis aplinkybėmis.

Tuo metu tas, kurių vyrai kovos metu žūsta, ISIS įspėja neatsigręžti į *kufr* žemes:

Esate nuodėmingi, jei paliekatė islamo žemę ir grįžtatė į *kufr* žemę.¹⁹¹

Nors ISIS daugiau dėmesio skiria patarimams moterims, kurios jau suvokiamos kaip kalifato dalis, nepamirštama ir tų, kurios prie „Islamo valstybės“ prisijungti dar tik svarsto. Tai ypač aktualu moterims iš Vakarų – kai kurios iš jų nėra musulmonės, kliūtimi keliauti į kalifatą joms tampa prieštaraujanti šeima ar artima aplinka. Todėl pristatydamą kitų moterų, atkeliavusių iš Vakarų, istorijas, ISIS „paruošia“ moteris kelionei į „Islamo valstybę“.

Dabiq žurnalo straipsnyje „How I Came to Islam“ pristatoma krikščionės iš Suomijos, kuri atrado islamą, istorija. Tapusi musulmone, ji susidūrė su tėvų pasipriešinimu¹⁹²:

Su mano tėvais nebuvo lengva. (...) Jie buvo nepatenkinti. Buvo juokinga, kad tuo metu jų krikščioniškumas išryškėjo labiau nei bet kada anksčiau. Prieš tai jie visai nekalbėdavo apie krikščionybę, bet staiga ėmė dažniau ją minėti, sakydami tokius dalykus kaip: „Tai mūsų protėvių religija“.¹⁹³

¹⁸⁹ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Two Three or Four“, 21.

¹⁹⁰ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“, 43.

¹⁹¹ *Ibid.*

¹⁹² Umm Khalid al-Finlandiyyah, „How I Came to Islam“ *Dabiq*, 15 (2016), 37.

¹⁹³ *Ibid.*

Domėjimasis islamo religija, ieškojimas tikinčių bendraminčių siauroje musulmonų bendruomenėje europietiškos valstybės sostinėje, o galiausiai – tikėjimui pasišventęs vyras, supažindinęs su džihadu ir suimtas dėl terorizmo, privedė prie to, kad Umm Khalid al-Finlandiyyah nusprendė migruoti į ISIS:

Net negaliu apibūdinti jausmo, kai pagaliau kerti sieną ir įžengi į kalifato žemes. Galėti gyventi kalifato valdžioje – Alacho palaima.¹⁹⁴

Straipsnyje pažymimas jaučiamas dėkingumas, laimė pasiekus kalifato žemes, tačiau kartu akcentuojami laukiantys išbandymai:

Susiduriate su sunkumais ir vargais, nesate pripratę prie maisto ar gyvenimo pokyčių, galite nemokėti vietinės kalbos, girdėti bombardavimus ir vaikai gali išsigąsti, bet nė vienas iš šių dalykų neatima dėkingumo, kurį jaučiate Dievui už tai, kad jis leido jums čia būti.¹⁹⁵

Musulmonėms moterims dalijami patarimai tokiais klausimais kaip poligamija, ankstyvoji ar pakartotinė santuoka, suponuoja, viena vertus, šių temų aktualumą kalifatui, bet, kita vertus, įrodo, kad daugumai atvykusiųjų tokie klausimai yra svetimi. Kartu iš Vakarų į ISIS pasitraukusių moterų istorijos paruošia atvykimui į kalifatą, jomis stengiamasi nuraminti ir pabrėžti, kad gyvenimas „Islamo valstybėje“ – geresnis nei kitur.

Klausimų/problemos lygmens naratyvo apibendrinimas

Propagandoje iškeliami klausimai/problemos svarbūs moterims, iliustruoja pagrindinę žurnalų auditoriją – moteris iš Vakarų. Tokių temų plėtojimas kaip poligamija, pakartotinė santuoka žuvus vyrui-kovotojui ar santuoka ankstyvajame amžiuje, rodo, kad žurnalas nėra nukreiptas į vietinę musulmonų moterų bendruomenę. Iš to, kaip propagandoje pristatomi šie klausimai, galima suprasti, kad moterims vakarietėms jie yra svetimi, savaime nėra suprantami ir reikalauja pagrindimo bei paaiškinimo. ISIS suvokia iš kokios aplinkos į kalifatą atkeliauja vakarietės, todėl tai, kas Vakaruose yra nepriimtina, pavyzdžiui, poligamija, teroristinė organizacija legitimizuoja ir pagrindžia, kodėl priešų (šiuo atveju – Vakarų) požiūris yra nepriimtinas ir neteisingas. Siekdama įdiegti vyraujančią supratimą apie tokius klausimus, ISIS pasitelkia istorijas – dažniausiai istorinių asmenybių, pavyzdžiui, Mahometo žmonių, kurios atspindi sektiną idealą. Taip pat pristatomos ir tikrų vakariečių, augusių ne musulmoniškoje bendruomenėje ir nusprendusių atvykti į „Islamo valstybę“, istorijos. Tokiu būdu joms tampa lengviau asocijuoti save su šių istorijų dalyvėmis, nes jos susiduria su panašiais iššūkiais, kai atvyksta į kalifatą.

---

¹⁹⁴ Umm Khalid al-Finlandiyyah, „How I Came to Islam“, 38.

¹⁹⁵ *Ibid.*

Paradoksalu tai, kad, viena vertus, ISIS moterims aiškina, kaip kalbėti ir mąstyti apie tokius dalykus, kurie į kalifatą vykstančiai musulmonei turėtų būti savaime suprantami ir nekvestionuojami. Kita vertus, musulmonės kalifate vadinamos ateities džihado ugdytojoms, yra skatinamos mokytį vaikus islamo religijos tiesų. Kyla klausimas, kaip moteris iš Vakarų, kuri nesupranta poligamijos, ankstyvosios santuokos naudos gali išugdyti pasišventusį ir kalifato tvarkai paklūstantį džihadistą?

3.4 Empirinės dalies apibendrinimas

Tarptautinės sistemos lygmens naratyvai apibrėžia pasaulio suvokimą ISIS akimis. Teroristinė organizacija pasaulį mato kaip susiskaldžiusį, kur vyksta kova tarp gėrio religijos – islamo ir kitų, įvardijamų blogio religijomis. Šiame lygmenyje apibrėžti naratyvai įrodo, jog kalifato išlikimas, stiprinimas ir kovos pasaulyje baigtis priklauso nuo musulmonų bendruomenės narių ir jų vykdomų funkcijų. Tapatybės sistemos lygmens naratyvai pabrėžia funkcijas, kurios priskiriamos ISIS moteriai. Išanalizavus propagandinius žurnalus, išaiškėjo, kad teroristinės organizacijos veikimui reikšmingas griežtas vaidmenų pasiskirstymas, o musulmonėms priskiriamos rolės naudojamos siekiant strateginių tikslų. Klausimų/problemos lygmens naratyvuose ypatingas dėmesys kreipiamas į moteris iš Vakarų. Šiuose naratyvuose paaiškinamos joms svetimos temos, klausimai, kurių legitimumą ISIS siekia patvirtinti, taip norėdama įtikinti kuo daugiau moterų prisijungti prie kalifato.

Nors lyginamoji Dabiq ir Rumiyah propagandinių žurnalų naratyvų analizė buvo vienas iš išsikeltų darbo uždavinių, atlikus tyrimą, šios analizės nuspręsta atsisakyti. Bandymas lyginti nėra prasmingas – tiek Dabiq, tiek Rumiyah naratyvai apie moterų vaidmenį itin panašūs, skiriasi nežymiai. Todėl galima teigti, kad ISIS konstruoja vieningą naratyvą moterims abiejuose propagandiniuose žurnaluose.

Vis dėlto siekiant geriau suvokti, kokį naratyvą apie moterį konstruoja ISIS, pateikiami analizės metu pastebėti propagandinių žurnalų ypatumai.

Iš išanalizuotų propagandinių žurnalų reikšmingiausias turinio analizei pasirodė Dabiq žurnalas, Rumiyah straipsniai, susiję su moterimis, nagrinėti rečiau. Dažniausias analizėje naudotas Dabiq žurnalo straipsnis – 15 numerio „How I Came to Islam“, o Rumiyah – antrojo numerio „A Message From East Africa“ bei 11 numerio tekstas pavadinimu „Our Journey to Allah“. Didžioji dalis išnagrinėtų žurnalo Dabiq straipsnių autoriaus arba neturi, arba tekstų autore pristatoma propagandistė Umm Sumayyah Al-Muhajirah. Vis dėlto patvirtinti, ar tikrai ji yra straipsnių žurnaluose autorė – sudėtinga. Tuo metu Rumiyah propagandoje nei vienas iš analizuotų tekstų neturi autorystės. Įdomu tai, jog Dabiq žurnale specialiai moterims skirtos rubrikos „To Our Sisters“ arba „From Our Sisters“ atsirado tik septintajame numeryje. Iš viso aštuoniuose numeriuose iš 15 yra tekstų, dedikuotų specialiai musulmonėms. Tuo metu visuose išnagrinėtuose Rumiyah žurnaluose buvo rasta bent po vieną straipsnį, skirtą moterims. Jie neturi

vienijančios rubrikos ir yra pavadinti atitinkamai pagal teksto tematiką. Besikeičianti ISIS retorika moterų vaidmens atžvilgiu griežtai nebeatmetant ginkluoto džihado užfiksuota Dabiq 13 ir Rumiya 2, 11 numeriuose.

3.5 Mūsų sesėms: džihadas be kovos

Remiantis propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya tekstais bei siekiant supažindinti skaitytoją su ISIS konstruojamu naratyvu apie moters vaidmenį, buvo suformuluotas visus strateginio naratyvo teorijos lygmenis apimantis „idealus“ kreipimasis į musulmonės moteris, kurio stilistika – įkvėpta „Islamo valstybės“ propagandos.

Alacho gailestingojo ir maloningojo vardu. Tebūna palaiminimas ir taika mūsų pranašui Mahometui ir jo šeimai, bendražygiams ir pasekėjams. Daugelis musulmonių tikriausiai klausia, kokie yra jų įsipareigojimai Khilāfah. Todėl „Islamo valstybės“ vadovybė pateikia poziciją šiuo svarbiu klausimu:

Pirmasis prioritetas – atlikti hidžrą iš bet kurios vietos į „Islamo valstybę“ – ten, kur Alacho žodis yra aukščiausias – iš dārul-kufr į dārul-Islām¹⁹⁶. Ši nuostata įpareigoja moteris taip pat, kaip ir vyrus. Ta, kuri į Khilāfah atvyko dėl savo vyro, žinokite, kad jis išvyks kovoti – jei ne šiandien, tai rytoj. O kas padarė hidžrą dėl Alacho, žinokite, kad Alachas išliks amžinai gyvas. Nelaukite, kol kitos moterys atliks hidžrą prieš jus – verčiau būkite pavyzdžiu joms visoms. Mano muhājirah sesės, jūs esate nuodėmingos, jei paliekate islamo žemę ir grįžtate į kufr žemę.¹⁹⁷

Mano seserys, musulmonas nėra musulmonas, kol neišsižada kufr ir jo žmonių, net jei jie yra jo artimiausi giminaičiai.¹⁹⁸ O Alacho verge, jeigu tavo vyras nusisuko nuo islamo religijos, tau jokiais būdais neleistina likti po vienu stogu su žmogumi, kuris plaukioja apostazės vandenynuose. Santuokos sutartis tarp tavęs ir jo tą akimirką, kai jis nuo savo kaklo nusiėmė islamo kilpą, tapo anuliuota. Alachas privalo jausti, kad moteriai lengvesnis rodosi viso pasaulio sunaikinimas nei buvimas vyro, kuris yra Alacho, jo pasiuntinio ir tikinčiųjų, priešas.¹⁹⁹

Jūs nesuvokiate, kokį gyvenimą gyvenote anksčiau. Gyvenimas „Islamo valstybėje“ yra tyresnis. Kai gyvenate dar al-kufr, jūs ir jūsų vaikai mato daug purvo, o šėtonui lengva jus išvesti iš kelio. Kalifate jūs gyvenate tyrą gyvenimą, o jūsų vaikai auginami tinkamai.²⁰⁰

Musulmonės moterys, primename jums, kad nesate atsakingos už karą. Dėl šios priežasties, kai pranašo žmonos paprašė leidimo vykti į džihadą, jis joms atsakė: „Jūsų džihadas yra piligriminė kelionė į Meką“.²⁰¹ O mano seserys, kol mūsų broliai mujāhid atiduoda savo sielas Alachui, prisiminkite, kad Alachas jus pagerbė būti mujāhid žmonomis, seserimis ir motinomis.

---

¹⁹⁶ Dabiq, „Foreword“, 3-4.

¹⁹⁷ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“, 43.

¹⁹⁸ Rumiya, „Wala and Bara, O Women“, 22.

¹⁹⁹ Umm Sumayyah Al-Muhājirah, „They Are Not Lawful Spouses for One Another“, 46.

²⁰⁰ Umm Khalid al-Finlandiyah, „How I Came to Islam“, 39.

²⁰¹ *Ibid*, 23.

Būkite savo vyrų, brolių, tėvų ir sūnų paramos ir saugumo bazėmis. Būkite jų patarėjos. Jumyse jie randa paguodą ir ramybę. Jūs esate džihade tada, kai kantriai laukiate sugrįžtančio savo vyro, tikėdamosis, kad Alachas atlygins ir darydamos du`a už jį bei tuos, kurie yra kartu su juo. Moteriai visuomet reikia vyro, kuris ja rūpintųsi ir tvarkytų jos reikalus. Bet kuri moteris, kuri teigia kitaip, prieštarauja fitrah, kurią sukūrė Alachas.²⁰²

Fitrah taip pat yra motinystė ir motinos gailestingumas vaikui. Kai pranašas sako: „Moteris yra ganytoja savo vyro namuose ir atsakinga už savo bandą“²⁰³, tai didžiulė užduotis, kuri teko musulmonei moteriai. Jos banda – tai jos vaikai, ji yra vaikus auginanti, maitinanti ir auklėjanti motina.

O, liūtukų motina, tu esi kartų mokytoja ir žmonių gimdytoja. Jei vyrų ginklas yra automatas, žinok, kad moterų ginklas yra žinios. Todėl stenkis, kad tavo vaikai kalbėtų arabų kalba, išmokyk vaiką trijų principų: „Kas yra tavo Viešpats?“, „Kas yra tavo religija?“, „Kas yra tavo pranašas?“²⁰⁴. Atmink, kad svarbiausia yra žinios, o paskui ginklas. Ginklo be žinių pavojus yra labai didelis.²⁰⁵

Islamas skatina gimdyti vaikus dėl daugybės priežasčių. Viena jų – musulmonų populiacijos didinimas, kadangi augantis skaičius musulmonų baugina kufr, o religija toliau triumfuoja.²⁰⁶ Mano seserys, atlikite tikrąjį savo vaidmenį gyvenime – mokykitės savo religijos, tarnaukite jai, garbinkite Alachą, skaitykite Koraną.

O, mano sese, nepamiršk, kad fitrah reiškia, jog moteris neturi mėgdžioti ir valdyti vyro. Kai Persijos karaliaus duktė tapo Persijos valdove, pranašas tarė: „Žmonės, kurie savo valdžią atiduoda moteriai, niekada neklestės“. Fitrah Vakaruose vis labiau paniekinama – moteris skatinama konkuruoti su vyrais, atsisakyti motinystės, skaistumo, moteriškumo ir heteroseksualumo. Tikroji moteris Vakaruose tapo nykstančia būtybe.²⁰⁷ O, mano sese, todėl vykdyk savo pareigas – rūpinkis savo vaiku, paklusk vyrui, vertink islamą – tiesos ir fitrah religiją – ir tau pasiseks pomirtiniame gyvenime.

O Vakaruose gyvenančioms musulmonėms, kurios negali atlikti hidžros, patariu pulti kryžiuočius ir jų sąjungininkus. Kad ir kur būtumėte, tą galite padaryti. O kilniosios Ummah moterys, drąsiai ir pasiaukojančiai kilkite šiame kare ne dėl mažo vyrų skaičiaus, bet dėl meilės džihadui.²⁰⁸ O, tyrosios musulmonės, vykdančios bailių vyrų, sėdinčių nuošalyje, pareigą! O bailiai vyrai, kodėl sėdite nuošalyje, kai tyros musulmonės moterys, kurioms džihadas yra savanoriškas, stoja vykdyti jūsų pareigas?²⁰⁹

---

²⁰² Rumiya, „Marrying Widows is an Established Sunnah“, 33.

²⁰³ Rumiya, „The Woman is a Shepherd in Her Husband's Home“, 19.

²⁰⁴ *Ibid.*

²⁰⁵ Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“, 45.

²⁰⁶ Rumiya, „I Will Outnumber the Other Nations through You“, 34.

²⁰⁷ Dabiq, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“, 25.

²⁰⁸ Rumiya, „Our Journey to Allah“, 15.

²⁰⁹ Rumiya, „A Message From East Africa“, 3.

Baigdama primenu sau ir jums, o mano brangiosios seserys, kad nepamirštumėte savo vaidmens. Ir atminkite, kad nėra kito Dievo, tik Alachas. Šlovė jam, visos kūrinijos Viešpačiui. Tebūna palaiminimas ir taika mūsų vadovui Mahometui ir visai jo šeimai bei bendražygiams.

3.6 Tyrimo išvados

1. Atlikta kokybinio tyrimo analizė parodė, kad ISIS propagandiniuose žurnaluose konstruoja savitą suvokimą apie pasaulį. ISIS pasaulis – susiskaldęs, jame vyksta kova tarp gėrio ir blogio, tikinčiųjų ir netikinčiųjų, Vakarų ir „Islamo valstybės“. Šiame pasaulyje moteris suvokiama kaip auka, kurią reikia išgelbėti nuo blogio – Vakarų pasaulio. Vakarų pristatydamas kaip regresuojančius, o kalifatą kaip lyderį bei naujosios eros ženklą, ISIS, viena vertus, siekia pritraukti vakarietes, pasiūlydamas joms islamą kaip išeitį, tačiau, kita vertus, moters pristatymas kaip aukos mobilizuoja kovotojus, generuoja neapykantą kitatikiams arba netikintiesiems ir taip padeda teroristinei organizacijai pasiekti strateginių tikslų.
2. Išnagrinėjus propagandinius žurnalus, išaiškėjo, kad moterų vaidmuo teroristinėje organizacijoje apsiriboja tradiciniu vaidmeniu – žmonos, kuri palaiko, džihadistų gimdytojos, kuri didina musulmonų bendruomenės gretas bei ugdytojos, kuri vaikams paaiškina islamo religijos tiesas ir indoktrinuoja, ruošia juos kovai. Visos išvardytos rolės, nors tradicinės, tačiau itin reikšmingos sklandaus kalifato veikimo užtikrinimui, kuris remiasi griežta disciplina tiek vyrams, tiek moterims.
3. Išanalizavus Dabiq ir Rumiya propagandinius žurnalus, nustatyta, kad ISIS nepalaiko ginkluoto džihado moterims idėjos. Nors propagandoje kelis kartus pasirodė teroristinės organizacijos raginimas moterims kovoti džihade, skelbta informacija apie jų vykdytus teroristinius aktus, moterų aktyvesnėse rolėse ISIS nemato, o jei apie tai užsimena, tai tik spaudžiama konteksto – teritorinių praradimų bei pabrėžia reiškinio nenatūralumą. Tokiu būdu siekia sugėdinti vyrus, kurie traukiasi iš ginkluotos kovos, o ne įgalinti moteris.
4. Išnagrinėjus propagandinius žurnalus, išaiškėjo, kokių būdu ISIS legitimizuoja savo teiginius apie moters rolę teroristinėje organizacijoje. Siekdama įtikinti bei paaiškinti, kokia turi būti gera musulmonės moteris, ISIS remiasi islamo šventraščiais ir istorinėmis asmenybėmis – dažniausiai Mahometo žmonomis, kurių pavyzdys yra sektinas ir teroristinei organizacijai priimtinas.
5. Auditorija, kuriai skirti propagandiniai žurnalai, labiausiai atsiskleidžia per temas, kuriomis „Islamo valstybė“ kalba moterims. Pavyzdžiui, dėmesys tokių temų išaiškinimui kaip poligamija, ankstyvoji ar pakartotinė santuoka mirus vyrui, rodo, jog propaganda yra nukreipta į vakarietes, kurioms šios temos svetimos, o daugumai – nepriimtinos. Tokie tekstai skirti potencialioms kalifato gyventojoms. Argumentuodama, kodėl šios temos yra reikšmingos, ISIS moteris indoktrinuoja.

Išvados

1. Šio darbo tikslas – išsiaiškinti, kokią strateginį naratyvą apie moterį ir jos rolę islame konstruoja ISIS teroristinė organizacija propagandiniuose žurnaluose Dabiq ir Rumiya, norėdama į kalifatą pritraukti daugiau moterų. Pirmajame skyriuje buvo apibrėžta minkštosios galios sąvoka bei strateginio naratyvo teorija – išsiaiškinta, kam naratyvai naudojami, kas jais nagrinėjama bei kuo strateginis naratyvas yra reikšmingas. Šiame skyriuje aprašytas strateginio naratyvo teorijos pritaikymas egzistuojančioje literatūroje ISIS tematika. Antrasis skyrius skirtas tyrimo metodologijai: detalizuota, kiek žurnalų buvo išnagrinėta, koks analizuojamų žurnalų laikotarpis bei paaiškinta, kaip kokybinei turinio analizei buvo pasirinkti atitinkami straipsniai. Šiame skyriuje operacionalizuota trijų skirtingų lygmenų naratyvų analizė. Trečiąjį skyrių sudaro propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya turinio analizė, kuri leidžia teigti, jog ISIS konstruojamas moters vaidmuo yra pasyvus ginkluotame džihade, tačiau reikšmingas „Islamo valstybės“ išlikimui.
2. Strateginio naratyvo teorija leidžia suvokti propagandos svarbą ISIS teroristinei organizacijai. Kuriamas „Islamo valstybės“ naratyvas apie pasaulį, moters vaidmenį, gali būti įvardijamas kaip galios šaltinis, nes įtikinusi savo pasakojimu, ISIS pritraukė daugiau kovotojų ir moterų į savo gretas, taip pasiekė svarbų strateginį tikslą – padidino musulmonų bendruomenę ir išaugino norinčiųjų kovoti prieš likusį pasaulį skaičių. Todėl svarbu atkreipti dėmesį į žiniasklaidą – šiuo atveju ISIS propagandą – kaip vieną iš įrankių jų tikslams pasiekti. Nors šiuo metu ISIS yra išsibarsčiusi, tačiau veiklą tęsia, o ateityje, jei sustiprėtų, aktyvesnis kovojimas su jų publikuojama propaganda galėtų padėti užkirsti kelią didesniems terorizmo mastams.
3. Empirinė tyrimo dalis rodo, kad visi moterims skirti ISIS propagandinių žurnalų Dabiq ir Rumiya tekstai susiję su strateginiais organizacijos tikslais. Vienas iš jų – sklandus kalifato veikimas, kurį užtikrina musulmonų bendruomenės nariai – vyrai ir moterys – atliekantys jiems priskirtas funkcijas. Todėl moteris skatinama gimdyti vaikus, juos indoktrinuoti, nes kitu atveju nedidės musulmonų bendruomenė, o vaikai ateityje nenorės kovoti džihade. Moterys taip pat apibrėžiamos kaip žmonos, palaikančios vyrą, skatinančios jį kovoti ginkluotame kare. Taigi, tam tikra prasme moteris taip pat indoktrinuoja vyrą ir užtikrina, kad šis nenukryptų nuo ISIS tikslų. Kadangi „Islamo valstybė“ remiasi griežta tvarka ir disciplina, nuokrypis nuo tikslo, vaidmens ar pareigos kalifate laikomas nepriimtiniu, priešišku.

4. Kaip parodė propagandinių žurnalų analizė, ISIS, konstruodama naratyvą apie moters vaidmenį, nekalba apie aktyvesnę jų rolę. Nors keliuose straipsniuose užsimenama apie tai, kad moteris gali stoti į ginkluotą džihadą, tačiau daugumoje tekstų tiesiogiai pasakoma, kad moterų kovojimas kare ISIS yra nepriimtinas. Kalbant apie išskirtinius, kitaip įrodančius straipsnius, svarbu pabrėžti tuometinį kontekstą – teritorinius teroristinės organizacijos praradimus ir sumažėjusias kovotojų gretas, kurias buvo bandoma užpildyti moterimis. Dažnai akademinėje literatūroje, siekiant pagrįsti teiginį esą moterys ISIS atlieka aktyvų vaidmenį, pasitelkiamas al-Khansaa brigados – moterų policijos egzistavimo faktas. Vis tik pati ISIS propagandiniuose žurnaluose apie tai nekalba. Galima daryti išvadą, kad „Islamo valstybė“ remiasi griežtu vaidmenų suskirstymu, kur moters vaidmuo yra tradicinis. Net jeigu teroristinė organizacija į kovą kviečia moteris, tą daro tiesiogiai nenorėdama jų įgalinti, o veikiau siekdama sugėdinti vyrus, kurie iš karo traukiasi.
5. Iki šiol studijose, kurios nukreiptos į moterų dalyvavimą terorizme, buvo stengiamasi suprasti jų motyvaciją²¹⁰ įsitraukti į šią veiklą²¹¹, pripažįstant realią tokių moterų grėsmę saugumui bei siekiant sumažinti jų įsitraukimo į terorizmą mastą. Feministinėse saugumo studijose bandoma sugriauti moters kaip aukos įvaizdį ir įrodyti aktyvų jų vaidmenį veikiant teroristinėse organizacijose.²¹² Tuo metu džihado feminizmo šalininkai aktyvų moterų vaidmenį sieja su džihado ideologijos skleidimu ISIS.²¹³ Šiame tyrime moters vaidmuo parodytas per teroristinės organizacijos prizmę ir atskleidžia, kaip ISIS įtikina moteris prisidėti, kokiomis temomis su jomis netiesiogiai – pasitelkiant propagandą – kalbasi, bei kaip jas pajungia bendram kalifato tikslui. Taigi, problemiškas moters įsitraukimas į terorizmą atskleidžiamas kreipiant dėmesį ne tik į moterį ir ją supančią aplinką, bet ir į ISIS bei jos naudojamus komunikacinius įrankius moterims pavergti.
6. Strateginio naratyvo teorijos naudojimas tyrime patvirtino akademinuose darbuose akcentuojamą tradicinį moters vaidmenį ISIS. Propagandinių žurnalų analizė atskleidė, kad teroristinė organizaciją moterį suvokia kaip mamą, žmoną. Ši teorija įrodė, kad konstruodama naratyvą moterims, pati ISIS jų nemato kaip aktyvių veikėjų ginkluotame džihade. Vis dėlto išsamiai išanalizavus tris strateginio naratyvo teorijos lygmenis išaiškėjo, kodėl net ir tradicinis

---

²¹⁰ Brittany M. Wickham, Nicole M. Capezza, Victoria L. Stephenson, „Misperceptions and Motivations of the Female Terrorist: A Psychological Perspective“ *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma* 29, No. 8 (2019): 953-968.

²¹¹ Sjoberg, Gentry, „It’s Complicated: Looking Closely at Women“, 23–30.

²¹² Eric Blanchard, „Gender, International Relations, and the Development of Feminist Security Theory“ *Signs* 28, No. 4 (2003): 1289-1312.

²¹³ Makanda, „The Jihad Feminist Dynamics“, 144.

vaidmuo, kuris egzistuojančioje literatūroje siejamas su pasyvumu, yra esminis ISIS teroristinės organizacijos veikimui ir tikslams pasiekti.

7. Kadangi empirinė tyrimo analizė parodė, jog ISIS propagandiniuose žurnaluose moters vaidmenį suvokia kaip tradicinį, ateities tyrimai galėtų išsiaiškinti, ar būtent toks tradicinis, Vakaruose neretai suvokiamas kaip varžantis moterį, vaidmuo pritraukia vakarietes. Šiuo požiūriu būtų reikšminga išanalizuoti, kokie naratyvai moterims turi poveikį, kaip skirtingi naratyvai yra priimami, kodėl būtent jie daro įtaką.
8. Svarbu paminėti šio tyrimo trūkumus. Nors propagandiniai žurnalai Dabiq ir Rumiya parodė, kokį naratyvą ISIS konstruoja apie moterį, tačiau į analizę neįtrauktos reikšmingos teroristinės organizacijos propagandos sklaidos priemonės. Pavyzdžiui, radijo laidos, vaizdinė medžiaga, audiovizualinis turinys, trumpi reportažai, kuriuose užfiksuota „Islamo valstybės“ kasdienybė ir socialinės medijos.²¹⁴ Neįtraukus šių medijų, negalima tvirtinti, kad naratyvas, kurį ISIS kuria apie moteris propagandiniuose žurnaluose, yra tapatus naratyvui, konstruojamam kituose kanaluose. Tolimesniuose tyrimuose būtų naudinga išplėsti analizę apimant skirtingas raiškas, o išskirtus naratyvus apie musulmones moteris vėliau būtų galima palyginti tarpusavyje. Lyginamoji analizė padėtų išsiaiškinti, ar skirtingose raiškose ISIS konstruojami naratyvai skiriasi ir kas tai lemia (auditorija, į kurią taikomasi, pasiekiamumas ir pan.).

---

²¹⁴ Miron Lakomy, „Cracks in the Online “Caliphate”: How the Islamic State is Losing Ground in the Battle for Cyberspace“ *Perspectives on Terrorism* 11, No. 3 (2017): 40-53.

Literatūros sąrašas

- Aasgaard, Sjøberg Andrea, „Migrants, Housewives, Warriors or Sex Slaves: AQ’s and the Islamic State’s Perspectives on Women“ *Connections* 16, No. 1 (2017): 99–112.
- Abdul-Alim, Jamaal, „ISIS `Manifesto` Spells Out Role for Women“, *The Atlantic*, žiūrėta 2021 m. lapkričio 8 d., <https://www.theatlantic.com/education/archive/2015/03/isis-manifesto-spells-out-role-for-women/387049/>.
- Ali, Mah-Rukh, „ISIS and propaganda: How ISIS exploits women“, Reuters Institute for the Study of Journalism, žiūrėta 2022 m. gegužės 13 d., <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/research/files/Isis%20and%20Propaganda-%20How%20Isis%20Exploits%20Women.pdf>.
- al-Adnani ash-Shami, Abu-Muhammad, „Indeed Your Lord Is Ever Watchful“, Institutional Scholarship, žiūrėta 2022 m. balandžio 28 d., <https://scholarship.tricolib.brynmawr.edu/bitstream/handle/10066/16495/ADN20140922.pdf>.
- Banks, Cyndi, „Introduction: Women, Gender, and Terrorism: Gendering Terrorism“ *Women & Criminal Justice* 29, No. 4-5 (2019): 181-187.
- Blanchard, Eric, „Gender, International Relations, and the Development of Feminist Security Theory“ *Signs* 28, No. 4 (2003): 1289-1312.
- Bloom, Mia, *Bombshell: Women and Terrorism* (University of Pennsylvania Press, 2011).
- Bunzel, Cole, „From Paper State to Caliphate: The Ideology of the Islamic State“ *Center for Middle East Policy at Brookings*, 19 (2015): 1-48.
- Cook, David, *Understanding Jihad* (Berkeley: University of California Press, 2005).
- Cook, Joana ir Gina Vale, *From Daesh to ‘Diaspora’: Tracing the Women and Minors of Islamic State* (Department of War Studies, Kings College, 2018).
- Coombs, M. Lindsay ir Howard G. Coombs, „Women of the Caliphate: Fighting for the Narrative,“ kn. *Countering Transregional Terrorism*, sud. Peter McCabe (MacDill Air Force Base: The JSOU Press, 2018), 89-106.
- Debangana, Chatterjee, „Gendering ISIS and mapping the role of women“ *Contemporary Review of the Middle East* 3, No. 2 (2016): 201-218.
- De Leede, Seran, „Women in Jihad: A Historical Perspective“, International Centre for Counter-Terrorism, žiūrėta 2022 m. gegužės 14 d., <https://icct.nl/app/uploads/2018/09/ICCT-deLeede-Women-in-Jihad-Sept2018.pdf>.
- Gentry, E. Caron ir Laura Sjøberg, „Female terrorism and militancy,“ kn. *Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies*, sud. Richard Jackson (Abingdon: Routledge, 2016).
- Haykel, Bernard, „ISIS and al-Qaeda—What Are They Thinking? Understanding the Adversary“ *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 668, No. 1 (2016): 71–81.

- Hassan, Hassan, „The Sectarianism of the Islamic State: Ideological Roots and Political Context“, Carnegie Endowment for International Peace, žiūrėta 2022 m. gegužės 14 d., <https://carnegieendowment.org/2016/06/13/sectarianism-of-islamic-state-ideological-roots-and-political-context-pub-63746>.
- Huey, Laura, „No sandwiches here: Representations of women in Dabiq and Inspire Magazines“, Canadian Network for Research on Terrorism, Security, and Society, žiūrėta 2022 m. gegužės 13 d., http://www.tsas.ca/wp-content/uploads/2018/03/TSASWP15-04_Huey.pdf.
- Ingram, J. Haroro, „Learning from ISIS's Virtual Propaganda War for Western Muslims: A Comparison of Inspire and Dabiq“, kn. *Terrorists' Use of the Internet*, sud. Maura Conway, Lee Jarvis, Orla Lehane, Stuart Macdonald, Lella Nouri (Amsterdam: IOS Press, 2017).
- IS' Al-Hayat Media Centre, „Inside the Caliphate #7“, Jihadology, žiūrėta 2022 m. balandžio 22 d.
- Kelly, Linda, „Disabusing the Definition of Domestic Violence: How Women Batter Men and the Role of the Feminist State“ *Florida State University Law Review* 30, No. 4 (2003): 791-855.
- Khalil, Lydia, „Behind the Veil: Women in Jihad after the Caliphate“, Lowy Institute for International Policy, žiūrėta 2022 m. gegužės 13 d., <https://www.lowyinstitute.org/publications/behind-veil-women-jihad-after-caliphate>.
- Khelghat-Doost, Hamoon, „Women of the Caliphate: The Mechanism for Women's Incorporation into the Islamic State (IS)“ *Terrorism Research Institute* 11, No. 1 (2017): 17–25.
- Lakomy, Miron, „Cracks in the Online “Caliphate”: How the Islamic State is Losing Ground in the Battle for Cyberspace“ *Perspectives on Terrorism* 11, No. 3 (2017): 40-53.
- Makanda, Joseph, „The Jihad Feminist Dynamics of Terrorism and Subordination of Women in the ISIS“ *Multidisciplinary Journal of Gender Studies*, 8, No. 2 (2019): 135-159.
- Marone, Francesco ir Marco Olimpio, „We Will Conquer Your Rome“: Italy and the Vatican in the Islamic State's Propaganda“ *Studies in Conflict & Terrorism*, (2020), 7, <https://doi.org/10.1080/1057610X.2020.1776952>.
- McCants, William, „ISIS fantasies of an apocalyptic showdown in northern Syria“, Brookings, žiūrėta 2022 m. balandžio 28 d., <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2014/10/03/isis-fantasies-of-an-apocalyptic-showdown-in-northern-syria/>.
- Miskimmon, Alister, Ben O'Loughlin ir Laura Roselle, „Strategic narrative: A new means to understand soft power“ *Media, War & Conflict* 7, No. 1 (2014): 70-84.
- Miskimmon, Alister, Ben O'Loughlin ir Laura Roselle, sud., *Forging the World: Strategic Narratives and International Relations* (University of Michigan Press, 2017).
- Morrissey, Belinda, *When Women Kill: Questions of Agency and Subjectivity* (New York: Routledge, 2003).
- Nye, S. Joseph S, „Soft Power“ *Foreign Policy*, No. 80 (1990): 153–71.
- Nye, S. Joseph, „Think again: Soft power“, *Foreign Policy*, žiūrėta 2022 m. kovo 19 d., http://www.foreignpolicy.com/articles/2006/02/22/think_again_soft_power.

- Oxford Reference, „Asma bint Abu Bakr“, Oxford Reference, žiūrėta 2022 m. balandžio 29 d., <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803095428901>.
- Perešin, Anita, „Fatal Attraction: Western Muslimas and ISIS“ *Perspectives on Terrorism* 9, No. 3 (2015): 21–38.
- Poljarevic, Emin, „Theology of Violence-oriented Takfirism as a Political Theory: The Case of the Islamic State in Iraq and Syria (ISIS),“ kn. *Handbook of Islamic Sects and Movements* (Leiden, The Netherlands: Brill, 2021).
- Rękawek, Kacper, „Ignore Them at Your Peril: The (Missing?) Strategic Narrative of ISIS“ *Strategic File* 75, No. 12, (2015): 1-6.
- Rickenbacher, Danie, „The Centrality of Anti-Semitism in the Islamic State’s Ideology and Its Connection to Anti-Shiism“ *Religions*, 8 (2019), <https://doi.org/10.3390/rel10080483>.
- Saripi, Nur Irfani Binte, „Female Members of ISIS: A Greater Need for Rehabilitation“ *Counter Terrorist Trends and Analyses* 7, No. 3 (2015): 26–31.
- Sjoberg, Laura ir Caron E. Gentry, „Reduced to Bad Sex: Narratives of Violent Women from the Bible to the War on Terror“ *International Relations* 22, No. 1 (2008): 5–23.
- Sjoberg, Laura ir Caron E. Gentry, *Women, Gender, and Terrorism* (Georgia: University of Georgia Press, 2011).
- Sjoberg, Laura ir Caron E. Gentry, „It’s Complicated: Looking Closely at Women in Violent Extremism“ *Georgetown Journal of International Affairs* 17, No. 2 (2016): 23–30.
- Speckhard, Anne ir Molly Ellenberg, „ISIS and the Allure of Traditional Gender Roles“ *Women & Criminal Justice* (2021): 1-22.
- Spencer, N. Amanda, „The Hidden Face of Terrorism: An Analysis of the Women in Islamic State“ *Journal of Strategic Security* 9, No. 3 (2016): 74–98.
- Uberman, Matan ir Shaul Shay, „Hijrah According to the Islamic State: An Analysis of Dabiq“ *Counter Terrorist Trends and Analyses*, 9 (2016), 17, <https://www.jstor.org/stable/26351451>.
- Wickham, M. Brittany, Nicole M. Capezza, Victoria L. Stephenson, „Misperceptions and Motivations of the Female Terrorist: A Psychological Perspective“ *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma* 29, No. 8 (2019): 953-968.
- Winter, Charlie ir Devorah Margolin, „The Mujahidat Dilemma: Female Combatants and the Islamic State“ *Combating Terrorism Center (CTC)* 10, No. 7 (2017): 23-29.
- World Population Review, „Countries Where Polygamy Is Legal 2022“, World Population Review, žiūrėta 2022 m. balandžio 29 d., <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/countries-where-polygamy-is-legal>.

Propagandinių žurnalų *Dabiq* ir *Rumiyah* straipsniai

- Abul-Harith ath-Thaghri, „Contemplate the Creation“ *Dabiq*, 15 (2016).
- Abū ‘Amr Al-Kinānī, „It’s either the Islamic State of the flood“, *Dabiq*, 2 (2014).
- Abū Hamzah al-Muhājir (Rahimahullāh), „Advice for The Soldiers of the Islamic State“ *Dabiq*, 6 (2014).
- Dabiq*, „A Brief Interview with Umm Basir al-Muhajirah“ *Dabiq*, 7 (2015).
- Dabiq*, „Advice on Ihdād“ *Dabiq*, 13 (2016).
- Dabiq*, „Clamping Down on Sexual Deviance“ *Dabiq*, 7 (2015).
- Dabiq*, „Foley’s Blood is On Obama’s Hands“ *Dabiq*, 3 (2014).
- Dabiq*, „Foreword“ *Dabiq*, 2 (2014).
- Dabiq*, „Foreword“ *Dabiq*, 13 (2016).
- Dabiq*, „Hadd of Stoning“ *Dabiq*, 2 (2014).
- Dabiq*, „You Think They Are Together But Their Hearts Are Divided“ *Dabiq*, 12 (2015).
- Dabiq*, „The Fitrah of Mankind and the Near-Extinction of the Western Woman“ *Dabiq*, 15 (2016).
- Rumiyah*, „Abide in Your Homes“ *Rumiyah*, 3 (2016).
- Rumiyah*, „A Message From East Africa“ *Rumiyah*, 2 (2016).
- Rumiyah*, „I Will Outnumber the Other Nations through You“ *Rumiyah*, 5 (2017).
- Rumiyah*, „Jihad Through Du`a“ *Rumiyah*, 3 (2016).
- Rumiyah*, „Marrying Widows is an Established Sunnah“ *Rumiyah*, 4 (2016).
- Rumiyah*, „Operations“ *Rumiyah*, 2 (2016).
- Rumiyah*, „Our Journey to Allah“ *Rumiyah*, 11 (2017).
- Rumiyah*, „O Women, Give Charity“ *Rumiyah*, 1 (2016).
- Rumiyah*, „Stories of Steadfastness From the Lives of the Sahabiyyat“ *Rumiyah*, 2 (2016).
- Rumiyah*, „The Woman is a Shepherd in Her Husband’s Home and Responsible for Her Flock“ *Rumiyah*, 9 (2017).
- Rumiyah*, „Wala and Bara, O Women“ *Rumiyah*, 6 (2017).
- Rumiyah*, „Zuhd in the Dunya Is the Way of the Salaf“ *Rumiyah*, 8 (2017).
- The Official Spokesman For The Islamic State, „Indeed Your Lord is Ever Watchful“, *Dabiq*, 4 (2014).
- Umm Khalid al-Finlandiyyah, „How I Came to Islam“ *Dabiq*, 15 (2016).
- Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „A Jihad Without Fighting“ *Dabiq*, 11 (2015).
- Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Slave-girls or Prostitutes?“ *Dabiq*, 9 (2015).
- Umm Sumayyah Al-Muhājirah, „They Are Not Lawful Spouses for One Another“ *Dabiq*, 10 (2015).

Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „The Twin Halves of the Muhajirin“ *Dabiq*, 8 (2015).

Umm Sumayyah Al-Muhajirah, „Two Three or Four“ *Dabiq*, 12 (2015).

Reziümè anglu kalba

The thesis *Women in the ISIS Caliphate: constructing the role of Muslim women in the propaganda magazines Dabiq and Rumiya* analyzes the strategic narrative constructed by the terrorist organisation ISIS about the role of women. This is explained by analysing the influential ISIS propaganda magazines Dabiq and Rumiya.

Although women`s involvement in terrorist organisations is not a new phenomenon, the rise of ISIS has led to the emergence of a broader debate on women`s involvement in terrorism. As evidence has emerged of women carrying out suicide bombing missions, actively recruiting and indoctrinating other women in cyberspace, the question of why women are joining terrorist organisations has been raised even more often. On the other hand, research shows that ISIS is based on a patriarchal structure, where being a good wife and mother is seen as a woman's essential responsibility. The images of women as active agents and of women as supporters of their husbands, as nurturers of the future generation of jihadists, are contradictory. The ambiguous role of women reflected in the literature raises the question of how ISIS itself perceives the role of women in the Caliphate. Therefore, this thesis seeks to find out what strategic narrative about women and their role in Islam is constructed by the ISIS in its propaganda magazines Dabiq and Rumiya. The narrative constructed by ISIS is revealed through Miskimmon et al. strategic narrative theory. This theory is based on three different levels – the international system, identity and issues.

The usage of strategic narrative theory in the study revealed that women hold traditional roles in ISIS. The terrorist organisation perceives women as mothers, wives and homemakers. However, a detailed analysis of the three levels of strategic narrative theory showed that these roles, even if not perceived as active, are essential for ISIS to function and achieve its goals. Women are therefore encouraged to bear children in order to increase the Muslim community. They are also defined as wives who support their husbands and encourage them to fight in jihad. The study also revealed that ISIS does not perceive women as active agents. Although a few articles mentioned the possibility of women joining a fight, the majority of them explicitly stated that women's participation in the war is not acceptable to ISIS. The analysis showed that the terrorist organisation only called women to jihad after ISIS lost its territory and the ranks of new fighters have diminished. Even then, however, the terrorist organisation did not invite women to fight in order to empower them, but to shame men who had withdrawn from the war.

Strategic narrative theory revealed the importance of propaganda to the Islamic State. The narrative that ISIS construct about the world and the role of women can be seen as a source of power. By

convincing the world with its narrative, ISIS has attracted more fighters and more women to join the terrorist organisation, thus achieving the important strategic goal of increasing the Muslim community and the number of those willing to fight against enemies. Although ISIS is currently scattered around the world, it is still active and might become more powerful. Therefore, counter-propaganda measures could prevent the Islamic State from rising.